

**Utredning hur Ålands folkhögskolas verksamhet kunde utvecklas inom myndigheten
Ålands gymnasium
ARBETSGRUPPENS SLUTRAPPORT**

Dnr: 2023/3095

Datum: 31.1.2024

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Arbetsgruppen avger härmed sin slutrapport och anhåller samtidigt om befrielse från sitt uppdrag.

Mariehamn den 31 januari 2024

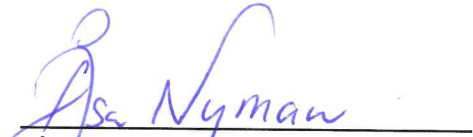
Ronny Holmström-Wall, ordförande
Förvaltningschef
Ålands gymnasium

Maria Säll-Öfverström
Rektor
Ålands folkhögskola

Ralf Lundberg
Ekonomichef
Ålands gymnasium

Åsa Nyman
Skolekonom
Ålands folkhögskola

Hannes Wallin
Kvalitetskoordinator
Ålands gymnasium

Bodil Regårdh, sekreterare
Specialsakkunnig
Ålands landskapsregering

Innehåll

1	Inledning, bakgrund och uppdrag	4
1.1	Arbetsgruppens sammansättning	4
2	Beskrivning av arbetsätt och metoder	4
3	Utbildningsuppdrag och verksamhet.....	5
3.1	Ålands folkhögskola.....	5
3.2	Ålands gymnasium	6
3.3	Verksamhetsmässiga och uppdragsmässiga konsekvenser	7
4	Samordning av ekonomi, förvaltning och administration	8
4.1	Ekonomi.....	8
4.2	Förvaltning och administration	8
4.2.1	Ålands folkhögskola	9
4.2.2	Ålands gymnasium.....	10
4.2.3	Samordningskonsekvenser inom förvaltning och administration	12
4.3	IT-stöd för verksamheten.....	14
4.3.1	Ålands folkhögskola	14
4.3.2	Ålands gymnasium.....	14
4.3.3	Samordningskonsekvenser av IT-stöd för verksamheten.....	15
4.4	Lokaler, utrymmen, fysisk placering	15
4.4.1	Ålands folkhögskola	15
4.4.2	Ålands gymnasium.....	16
4.4.3	Samordningskonsekvenser för lokaler och utrymmen	17
5	Personal.....	17
5.1	Undervisande personal	18
5.1.1	Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal – Ålands folkhögskola.....	18
5.1.2	Årsarbetstidsavtal för Ålands gymnasium	19
5.1.3	Samordningskonsekvenser för undervisande personal	20
5.2	Annan personal inom skolorna	21
5.2.1	Annan personal inom Ålands folkhögskola	21
5.2.2	Annan personal inom Ålands yrkesgymnasium och Ålands lyceum.....	21
5.2.3	Samordningskonsekvenser för annan personal	22
6	Behov av lagstiftningsmässiga åtgärder	22
6.1	Rättshandlingsförmåga.....	23

6.2	Landskapsregeringens roll gentemot utbildningsanordnaren	23
6.3	Utbildningsanordnarens uppdrag, utbildningens mål	23
6.4	Förvaltningsmodell	24
6.5	Studerande	24
6.6	Personal	24
7	Sammanfattning och arbetsgruppens förslag	25

1 Inledning, bakgrund och uppdrag

Ålands landskapsregering utsåg den 18 april 2023 en arbetsgrupp med uppdraget att utreda hur Ålands folkhögskolas verksamhet kunde utvecklas inom Ålands gymnasiums organisation.

I uppdraget har ingått att utreda

- hur organisationen kunde förverkligas med folkhögskolans utbildningsuppdrag inom Ålands gymnasiums förvaltning
- samordning av ekonomi, förvaltning och administration inom myndigheten Ålands gymnasium
- utreda behov av lagstiftningsmässiga förändringar.

I uppdraget ingick att lämna en slutrapport med förslag på åtgärder inom år 2023. Arbetsgruppens mandatid förlängdes genom landskapsregeringens beslut den 8.12.2023 (ÅLR 2023/3095). En slutrapport lämnades till landskapsregeringen den 31 januari 2024.

1.1 Arbetsgruppens sammansättning

Följande personer har ingått i arbetsgruppen:

- vik. förvaltningschef Ronny Holmström-Wall, Ålands gymnasium, arbetsgruppens ordförande
- specialsakkunnig Bodil Regårdh, Utbildningsbyrån, arbetsgruppens sekreterare
- kvalitetskoordinator Hannes Wallin, Ålands gymnasium
- ekonomichef Ralf Lundberg, Ålands gymnasium
- rektor Maria Säll-Öfverström, Ålands folkhögskola
- skolekonom Åsa Nyman, Ålands folkhögskola

2 Beskrivning av arbetssätt och metoder

Arbetsgruppen har under perioden 10 maj 2023-31 januari 2024 haft 13 möten.

Arbetsgruppen har hört följande sakkunniga:

- rektor Gitte Holmström, Ålands yrkesgymnasium
- undervisningsråd Annika Bussman, Undervisnings- och kulturministeriet, Finland
- rektor Lena Johansson, Utbildning Axxell Ab
- förtroendemän Kimmo Mattsson, Akava-Åland r.f.
- förtroendemän Jana Ekebom, Ålands fackskollärare r.f.
- förtroendemän Ann-Christin Dahlblom-Mattsson, Akava-Åland r.f.
- rektor Marcus Koskinen-Hagman, Ålands lyceum
- avdelningsjurist Laura Korpi, Utbildnings- och kulturavdelningen.

3 Utbildningsuppdrag och verksamhet

I detta kapitel beskrivs de båda myndigheternas utbildningsuppdrag och verksamhet.

3.1 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola.

I enlighet med 1 § i LL (1999:53) om Ålands folkhögskola ska Ålands folkhögskola i överensstämmelse med sin folkbildningstradition ge allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Vid folkhögskolan kan ordnas kursverksamhet samt annan verksamhet inom ramen för den målsättning som anges i 2 §: Verksamheten vid folkhögskolan bör särskilt syfta till att göra det möjligt för de studerande att påverka den egna livssituationen och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Den bör utformas så att de studerandes samarbetsvilja stärks, deras förmåga till självständigt tänkande och kritiskt omdöme utvecklas samt deras mognad och studieintresse främjas. Verksamheten bör även främja kulturupplevelser och eget skapande samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Ålands folkhögskola har en studieförberedande linje, den så kallade NYAlinjen (NYA= Nytankande Yrkesorienterad Annorlunda), samt två specialiserade linjer; hantverkslinjen (ett grundläggande år med möjlighet till ett fördjupande år) och en förberedande blåljusutbildning som startade hösten 2023. Skolan fick tillstånd 2021 av landskapsregeringen att anordna grundskoleutbildning för andra än läropliktiga (Grundvux) samt att utfärda grundskolebetyg i enlighet med 8 kap i del III i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola (LBG). De åländska kommunerna har möjlighet att köpa utbildningsplatser i Grundvux. I tillståndet ingår även rätten att bedriva undervisning som förbereder för höjning av ett godkänt avgångsbetyg i ett enskilt läroämne, samt utfärda ett höjt vitsord i enlighet med 53 § i del III i LBG. PÅ NYAlinjen har studerande möjlighet att få lärarledd undervisning och höja grundskolevitsord i svenska, engelska, matematik och samhällskunskap.

Kursverksamhet hålls på helger och under sommaren inom skolans olika ämnesområden. Kurser anordnas även för arbetssökande personer inskrivna på AMS samt utbildningar på uppdrag av Ålands landskapsregering.

De studerandes läsår på folkhögskolan består av 170 arbetsdagar som motsvarar 34 arbetsveckor. Höstterminen börjar under sista veckan i augusti och vårterminen avslutas i slutet av maj. De studerande vid skolans specialiserade linjer betalar kursavgift, allt material och läromedel. NYA linjen är avgiftsfri förutom material och läromedel hörande till de valbara kurserna. Studieresor ingår som en del av och kompletterar den ordinarie undervisningen. Antalet inskrivna studerande uppgår läsåret 2023–2024 till 45 fördelade enligt tabell 1.

Tabell 1 Antal studerande per linje 2023–2024 samt dimensioneringstal, Ålands folkhögskola

Linjer	Antal studerande 2023–2024	Dimensioneringstal
NYAlinjen	24	30
Förberedande Blåljusutbildning	5	8
Hantverkslinjen Grundår/fördjupning	10	10
Grundvux	6	10
Totalt	45	58

3.2 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium bedriver sin verksamhet med stöd av LL (2011:13) om gymnasieutbildning.

Med gymnasieutbildning avses allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning, som leder till en gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning. Gymnasieutbildning ska med grundskolan som grund ge de studerande kunskaper och färdigheter som förberedelse för högskolestudier eller andra på gymnasieutbildningen baserade studier eller för att självständigt utöva ett yrke (LL 2011:13 §2).

Med annan utbildning på gymnasienivå avses allmänbildande eller yrkesinriktad utbildning ordnad som kompletteringsutbildning, vilket krävs för att bibehålla eller uppnå en kompetens, vidareutbildning som höjer kompetensen genom att bygga på en tidigare avlagd examen med en högre examen, fortbildning som krävs för att en yrkesverksam ska kunna bibehålla och utveckla sin yrkesskicklighet samt kursverksamhet. Till Ålands gymnasiums uppdrag hör också att för studerande med funktionsnedsättning ordna undervisning och handledning i träningssyfte.

I enlighet med Ålands gymnasiums uppdrag (LL 2011:13 §53) ska gymnasieutbildningen sträva till att höja allmänbildningen, yrkeskunnandet, utveckla arbetslivet, tillgodose näringslivets behov av kunnande samt främja sysselsättningen.

Utbildningen ordnas vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Antalet nybörjarplatser för gymnasieutbildning i den gemensamma elevantagningen är cirka 370 per år. Yrkesgymnasiets studieplatser är fördelade över 14 olika utbildningar plus två utbildningar inom yrkesinriktad specialundervisning samt ytterligare yrkesträningsprogrammet. Det totala antalet examensstuderande är ca 1 100 per år, varav ca 450 är inskrivna vid Ålands lyceum och ca 650 vid Ålands yrkesgymnasium. Ålands gymnasium anordnar årligen även vuxenutbildningar samt utbildningar på uppdrag av landskapsregeringen och sysselsättningsfrämjande utbildning för arbetssökande personer inskrivna vid AMS. Därutöver bedriver Ålands gymnasium i yrkesgymnasiets regi en omfattande kursverksamhet som utgörs av behörighetsgivande och kompetenshöjande kurser riktade till näringslivet.

Läsåret för studerande inleds vanligtvis före mitten av augusti och pågår till vecka 22, i praktiken kring månadsskiftet maj-juni. Läsåret ska omfatta 185–188 skoldagar. Sedan 2021 har avgiftsfrihet införts årskursvis, först för studerande vid Ålands lyceum och sedan höstterminen 2023 även för studerande vid Ålands yrkesgymnasiums ungdomsutbildningar. Avgiftsfriheten kommer att vara införd för alla årskurser från och med

höstterminen 2025. Avgiftsfrihetens omfattning, dvs vad som ingår i avgiftsfriheten, har hittills beslutats av Ålands gymnasiums styrelse efter att landskapsregeringen beviljat budgetmedel.

3.3 Verksamhetsmässiga och uppdragsmässiga konsekvenser

Arbetsgruppen anser att det är viktigt att ta i beaktande att Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola har olika uppdrag; examensinriktad utbildning vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium och fri bildning vid Ålands folkhögskola. Samtidigt konstaterar arbetsgruppen att det redan nu finns två skolor med olika uppdrag inom myndigheten Ålands gymnasium. Att folkhögskolan skulle utgöra en tredje skola med ett eget uppdrag inom Ålands gymnasium är därför ingen stor sak i sig. Det är dock viktigt att betona folkhögskolans särskilda uppdrag inom den fria bildningen vid en eventuell samgång så att skolan kan behålla sin särprägel även som en del av myndigheten Ålands gymnasium.

Nämnas kan att yrkesinstitutet Axxell i riket tog i början av 2000-talet över flera folkhögskolor som senare lades ned. Inom Axxell bestämdes det att folkhögskolorna förutom fri bildning även skulle erbjuda examensinriktad yrkesutbildning. I hörandena som arbetsgruppen gjort med tidigare rektorer vid Axxell framfördes att detta inte blev bra för folkhögskolefilosofin. Det fria bildningstänket och engagemanget för den fria bildningen fanns inte hos den nya huvudmannen. Yrkesutbildningen är mera styrd av lagstiftning och andra styrdokument medan folkhögskolorna hade ett friare uppdrag.

Arbetsgruppen är enig om att det bästa skulle vara att ha tre separata skolor inom myndigheten, då behåller man det unika i dem alla tre.

Det har länge efterlysts en förberedande utbildning för gymnasiestudier. Bland annat i landskapsregeringens integrationsprogram för 2020–2023 lyfts behovet av att möjligheterna till att bli antagen till gymnasieutbildningar borde förbättras. Behovet lyftes även av den arbetsgrupp som 2021 analyserade revideringsbehovet i lagen om gymnasieutbildning (ÅLR 2020/9580) och det lyfts nu också i regeringsprogrammet för nuvarande mandatperiod 2024 – 2027.

En förberedande utbildning behövs dels för personer som inte har svenska som modersmål, till exempel nyanlända ungdomar i gymnasieåldern och dels personer som behöver ytterligare stöd och handledning för att genomföra en examen eller delexamen. Arbetsgruppen föreslår att det tillsätts en arbetsgrupp med representanter från alla tre skolor som i ett gemensamt projekt planerar en förberedande utbildning för gymnasiestudier med start 2025 eftersom skolornas uppdrag har vissa beröringspunkter framför allt gällande förberedande utbildning.

I riket finns en förberedande utbildning som heter utbildning som handleder för examensutbildning (HUX)¹ vilken förbereder både för gymnasieutbildning och yrkesutbildning. I en utbildning som förbereder för examensutbildning ska det vara möjligt att stärka sina kunskaper i svenska, höja vitsorden i avgångsbetyget från grundskolan och ha möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs samt avlägga delar av yrkesutbildningen.

---

¹ [Utbildning som handleder för examensutbildning, HUX](#)

4 Samordning av ekonomi, förvaltning och administration

I arbetsgruppens uppdrag ingick att ge förslag på en samordning av ekonomi, förvaltning och administration inom myndigheten Ålands gymnasium.

4.1 Ekonomi

Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola ingår båda i landskapsregeringens budget- och ekonomisystem eftersom båda myndigheterna är underställda landskapsregeringen.

Totalbudgeten för Ålands gymnasium, om folkhögskolan tillhörde verksamheten, skulle vara totalt 23 752 000 euro enligt 2024 års budget. Se tabell 2 nedan. Se även ekonomiska konsekvenser under varje kapitel.

Ålands folkhögskola innehar fonder och värdepapper till ett värde om ca 230 000 euro enligt bokslut 31.12.2022. Medlen härrör sig från donationer och testamenten från tiden innan skolan år 1952 övertogs av Ålands landsting.

Tabell 2 Totalbudget enligt 2024 års budgetsiffror

	ÅG+ÅFHS	ÅG, sam- ordn.enhet.	ÅL	ÅYG	ÅFHS
Inkomster	1 077 000	185 000	120 000	660 000	112 000
Personalkostnader	14 338 229	2 588 232	3 200 000	7 750 000	799 997
Tjänster	1 950 387	500 000	300 000	1 046 000	104 387
Material	2 137 276	840 000	270 000	950 000	77 276
Hyror	6 215 140	5 742 000	5 000	48 000	420 140
Övriga kostnader	187 968	60 768	55 000	63 000	9 200
Utgifter totalt	24 829 000	9 731 000	3 830 000	9 857 000	1 411 000
Nettoanslag 2024	23 752 000	9 546 000	3 710 000	9 197 000	1 299 000
Investeringar 2024	200 000	100 000	100 000	0	0

4.2 Förvaltning och administration

Bestämmelser om Ålands gymnasiums förvaltning finns i kap. 5 i LL (2011:13) om gymnasieutbildning och bestämmelser om Ålands folkhögskolas förvaltning finns i kap. 2 i LL (1999:53) om Ålands folkhögskola. Utöver lagarna och Landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning finns bestämmelser även i reglementet för Ålands gymnasium respektive Ålands folkhögskola.

4.2.1 Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskolas administration med personalresurser och uppdrag beskrivs i tabell 3. Folkhögskolans administration sköter de uppgifter som samordningsenheten handhar vid Ålands gymnasium (se 4.2.2.4. Samordnings- och resursenhet).

Fastighetsförvaltningen sköts av hyresvärden Landskapets fastighetsverk.

Tabell 3 Ålands folkhögskolas administration

Tjänst	Uppdrag
Rektor	Leder och utvecklar Ålands folkhögskolas verksamhet, budgetansvar; planering och uppföljning, upphandlingar, lagstiftning, strategisk och pedagogisk ledning, förman för samtliga lärare och personal (16 anställda), rekrytering, handlägger beslut, protokoll, ärendehantering, utvärderingar, antagning, huvudansvar för det studieadministrativa systemet Primus och all schemaläggning på skolan, elevadministration, webbpublicering och marknadsföring, utför huvuddelar av skolekonomens administrativa arbete vid skolekonomens frånvaro, husansvar och fastighetsverkets huvudkontakt.
Skolekonom	Handhar hela ekonomifunktionen; utgifter/inkomster, uthyrningsverksamhet/offertor, HR-administration, löneutbetalningsförberedelser, friskvård, reseräkningar, avtal och lagar, Primus, elevadministration, försäkringar, antagning, handlägger beslut, protokoll, ärendehantering, allmänna kanslifunktioner, webbpublicering och marknadsföring, mediakontakt, bistår rektor i administrativt arbete.

4.2.1.1 Direktionen för Ålands folkhögskola

Enligt Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola 2 kap 4 § förvaltas Ålands folkhögskola av en direktion.

Direktionens uppgifter:

- övervakar att skolan sköts framgångsrikt med beaktande av folkhögskolelag och reglemente samt de bestämmelser och direktiv som Ålands landskapsregering utfärdar
- besluter om verksamhetens allmänna linjedragning och de tillbudsstående resursernas användning för att förverkliga skolans verksamhetsidéer och mål
- fastställer verksamhets- och undervisningsplaner och insänder dem till Ålands landskapsregering för kännedom
- avger budgetförslag till Ålands landskapsregering
- besluter inom ramen för budgeten om inrättande, omändring och indragning av befattningar vid skolan samt om befattningarnas inriktning och benämning
- avger utlåtanden och gör framställningar i ärenden som gäller skolans verksamhet och utveckling
- fastställer ordningsregler för skolan
- besluter om principer för uthyrning av skolans lokaliteter
- bestämmer om de avgifter som ska uppbäras av studerande och kursdeltagare
- fastställer debiteringsnormer för service- och arbetsverksamhet vid skolan
- ansvarar för dispositionen av de medel som genom donation eller testamente ställts under skolans förvaltning.

4.2.1.2 Rektor

Skolan har en rektor som anställs av Ålands landskapsregering. Rektor är pedagogisk ledare. Skolans verksamhet bedrivs utifrån den pedagogiska grundsyn som framgår av folkhögskolelagen och som tar sin utgångspunkt i folkhögskoletraditionen och de värden som det fria bildningsarbetet baserar sig på. Rektor har ett utvecklingsansvar för undervisningen och den övriga verksamheten samt är föredragande och sekreterare i direktionen.

Enligt skolans reglemente ansvarar rektor för bland annat ekonomi, anställnings- och lönefrågor, handlingsplaner, verksamhetsplan, verksamhetsberättelse.

Utöver ovannämnda ansvarsområden framkommer ytterligare arbetsuppgifter i tabell 3 ovan.

4.2.2 Ålands gymnasium

4.2.2.1 Styrelsen

Enligt LL (2011:13) om gymnasieutbildning 5 kap 51§ företräds Ålands gymnasium av styrelsen och inom sina befogenheter av rektorerna för Ålands lyceum respektive Ålands yrkesgymnasium samt av förvaltningschefen för Ålands gymnasiums samordningsenhet.

Styrelsen beslutar bland annat om:

- förslag till dimensionering av studieplatser samt antagning av studerande
- övergripande riktlinjer för gymnasiets verksamhet
- förslag till budget och intern fördelning av budgetanslag
- befogenheter för skolorna och samordningsenheten inklusive inköpsgränser
- styrdokument och handlingsplaner
- läsårets arbetstider
- utser rektorer och förvaltningschef
- inrättar och indrar tjänster efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats samt beslutar om omplacering av personal.

För en fullständig förteckning över styrelsens uppgifter, se bilaga 1.

4.2.2.2 Förvaltningschef

Styrelsen för Ålands gymnasium utser för viss tid en förvaltningschef som leder och utvecklar Ålands gymnasium. Förvaltningschefen är föredragande i styrelsen i alla ärenden som rör myndigheten. Till ansvarsområdet hör den allmänna förvaltningen, ekonomin, anställnings- och lönefrågor, fastighetsskötsel och -förvaltning, informationsteknik, kvalitetssäkring av den administrativa verksamheten samt marknadsföring och information.

4.2.2.3 Rektorer

Styrelsen utser för viss tid en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium. Varje rektor ska inom sitt ansvarsområde verka för att utbildningsutbudet svarar mot de studerandes och arbetsmarknadens behov och tillse att verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasiets uppdrag. Varje rektor har ett pedagogiskt lednings- och utvecklingsansvar samt personal-, ekonomi-, och budgetansvar i enlighet med vad som anges i reglementet för Ålands gymnasium.

4.2.2.4 Samordnings- och resursenhet

Samordnings- och resursenheten (kort "samordningsenheten") kallas den del av Ålands gymnasium som handhar myndighetsutövning och stödfunktioner för verksamheten. Samordningsenheten leds av Ålands gymnasiums förvaltningschef (LL om gymnasieutbildning 2011:13).

I samordningsenheten samlas de resurser som nämns i LL om gymnasieutbildning 2011:13 5 kap 53 §: *behövlig administrativ förvaltning avseende ekonomi, anställnings- och lönefrågor, fastighetsförvaltning, informationsteknik, studerandeantagning, kvalitetssäkring, marknadsföring och information.*

Till samordningsenheten hör förutom tjänster inom myndighetens stabsfunktion även ekonomiavdelning (ekonomifunktioner, personaladministration samt kök och vaktmästeri), IT-avdelning och städavdelning.

Fastighetsförvaltningen sköts av hyresvärden Landskapets fastighetsverk. Förvaltningschefen har dock ett övergripande ansvar för fastighetsfrågor gentemot hyresvärden medan de olika enheternas förmän har det dagliga så kallade husansvaret som bland annat innebär rapporteringskyldighet till hyresvärden. Samordningsenhetens personalresurser och uppdrag framgår i tabell 4. Totalt hör ca 50 årsverken till samordningsenheten.

Tabell 4 Ålands gymnasiums samordningsenhets administration

Tjänst	Uppdrag i korthet
Förvaltningschef	Leder Ålands gymnasiums verksamhet, övergripande budget- och personalansvar, utbildningsdimensionering och antagning, strategisk ledning, utveckling, fastighetsverkets huvudkontakt, direkt förman för 10 tjänster inklusive skolornas rektorer.
Förvaltnings- och informations-samordnare	Handlägger beslut, protokoll, ärendehantering, rekrytering, informationsansvar för studerandeantagning.
Ekonomichef	Budgetplanering och -uppföljning, upphandlingar, försäkringar, fakturering, förman för personalhandläggare, ekonomiassistent (tre årsverken) och kökspersonal, ca 12 årsverken och 1,5 årsverken vaktmästare.
Kvalitetskoordinator	Ledningssystem, processbeskrivningar, utvärderingar, resurs inom verksamhetsutveckling, chef för städpersonal ca 20 årsverken, närmaste förman för städarbetsledaren.
Städarbetsledare/vaktmästare	Arbetsledare för städpersonal, postdistribution, materialanskaffning, husmorsuppgifter.
Restaurangföreståndare/kock	Leder kökens dagliga verksamhet, närmaste förman för kökspersonal.
Kommunikatör och marknadsföringsassistent (1,5 årsverken)	Webbpublicering, intranät, sociala medier, pressmeddelanden/media-kontakt, marknadsföring, fotografering.
Personalhandläggare	Administration av anställningar, avslutningar. Löneutbetalningsförberedelser, friskvård, tidsrapporteringssystem, reseräkningar med mera.
IT-chef	Leder IT-avdelningen (5,8 årsverken + 2 IKT-handledare som ingår i teamet, IT-drift, -säkerhet, -utveckling, support, anskaffningar.
Internationell koordinator	Bidragsansökningar, uppföljning och redovisning, system och rutin för internationellt utbyte, kontaktskapande, nätverkande/uppsökande.
Projektledare	Primus Åland (studieadministrativt system för de åländska skolorna).

4.2.3 Samordningskonsekvenser inom förvaltning och administration

4.2.3.1 Organisatoriska konsekvenser

Om folkhögskolan blir en del av Ålands gymnasium är det viktigt för beslutsfattandet att kompetens inom fri bildning finns i styrelsen. En annan direkt konsekvens är att det krävs en ombildning av ledningsgruppen för Ålands gymnasium som idag består av följande:

- förvaltningschef
- båda skolornas rektorer
- båda skolornas prorektorer
- ekonomichef
- IT-chef
- förvaltnings- och informationssamordnare
- kvalitetskoordinator
- kommunikatör.

Det naturliga vore att utöka ledningsgruppen med folkhögskolans rektor och prorektor.

Vid en jämförelse av respektive myndighets administration i tabell 3 och 4 kan konstateras att all administration på folkhögskolan i praktiken sköts av rektor och skolekonomen, uppgifter som Ålands gymnasium på grund av sin storlek och omfattning har fördelat på olika tjänster. Det totala antalet anställda på folkhögskolan uppgår till 13,4 årsverken, vilket vid ett samgående skulle medföra en ökning av antalet anställda med ca 7% (från ca 220 till drygt 230) inom Ålands gymnasium.

Samtidigt skulle folkhögskolan få tillgång till samordningsenhetens resurser såsom allmän förvaltning och myndighetsutövning, ekonomihantering, personaladministration och kommunikation vilket skulle frigöra tid för rektor att fokusera mer på pedagogisk ledning och utveckling av skolans verksamhet.

Skolekonomens arbetsuppgifter kunde också anpassas efter behov. Folkhögskolan behöver fortsättningsvis en kanslifunktion (motsvarande ÅG studiekoordinator) på plats för att hantera dagliga administrativa ärenden för studerande och anställda. Skolekonomen kunde utföra andra mer övergripande arbetsuppgifter inom Ålands gymnasium i och med att uppgifter som till exempel webbpublicering, marknadsföring, personaladministration och administration av det studieadministrativa systemet kan överföras till Ålands gymnasium som har särskilda resurser för denna typ av uppgifter.

Den stora förändringen för Ålands gymnasium utgörs inte av att antalet anställda eller studerande skulle öka nämnvärt. En mer betydande förändring är att myndigheten blir upprätthållare av en helt ny utbildningsform, fri bildning. Detta belastar befintlig personal såväl kompetensmässigt som med avseende på arbetsmängd.

Folkhögskoleverksamhetens särskilda behov måste kunna tillgodoses på samma villkor som Ålands lyceums och Ålands yrkesgymnasiums. Detta kräver en engagerad myndighetsledning, inklusive ledningsgruppen, som måste ges förutsättningar att sätta sig in i folkhögskoleverksamheten för att kunna hantera de nya frågeställningar som uppstår. Bland annat har Ålands gymnasium en hel del styrdokument som till exempel handlingsplaner och process-/rutinbeskrivningar som gäller övergripande såväl för myndigheten som för skolorna. Samtliga dessa behöver revideras så att de garanterat beaktar även folkhögskolan.

Varje administrativt område behöver granskas utgående från folkhögskolans verksamhet och behov. Exempelvis följande områden behöver utredas närmare hur de ska skötas och vilka eventuella åtgärder och anpassningar som måste genomföras, till exempel i system, dokumentation eller personalresursering:

- ärendehantering
- upphandlingar
- handläggning av beslut och protokoll
- budgetplanering och uppföljning
- handläggning av antagning och utvärderingar
- huvudanvändare för Primus (studieadministrativa systemet)
- ansvar för IT-lösningar, -utrustning, -avtal och -tjänster, användarstöd
- elevadministration
- schemaläggning
- studiehandledning
- webbpublicering, sociala medier och annan marknadsföring
- huvudkontakt för hyresvärden Landskapets fastighetsverk
- personaladministration.

4.2.3.2 Ekonomiska konsekvenser

En samgång med folkhögskolan innebär ett nytt förvaltningsområde för myndigheten att hantera, vilket kräver en översyn av Ålands gymnasiums administrativa resurser till exempel inom HR/personaladministration. Ett behov av utökade resurser finns också på IT-avdelningen om Ålands gymnasiums IT-avdelning tar hand om drift och underhåll av IT-miljön och utrustningen samt användarstöd på folkhögskolan. Detta finns närmare beskrivet i kapitel 4.5. IT-stöd för verksamheten.

Arbetsgruppen är enig i att de fondmedel och värdepapper som folkhögskolan innehar och som nämndes i inledningen av kapitel 4.1 fortsättningsvis ska vara öronmärkta för folkhögskolans studerande och verksamhet i enlighet med de stipulationer som finns.

4.3 IT-stöd för verksamheten

4.3.1 Ålands folkhögskola

Folkhögskolans IT-budget uppgår till drygt 30 000 för år 2024. I budgeten ingår en del timmar för egen personal, köp av tjänster från Åda ab, leasingkostnader och licenskostnader. Antalet användare uppgår till ca 60.

4.3.2 Ålands gymnasium

Ålands gymnasiums IT-budget uppgår till 887 000 euro för år 2024. Då ingår personalkostnader för två systemansvariga, en IT-tekniker, en IT-assistent och två studieregisteradministratörer. Kostnaden för IT-chefen ingår i den centrala samordningsenhetens budget.

Vid IT-avdelningen finns också en tjänst som finansieras av landskapsregeringen för att samordna och ge stöd till grundskolorna avseende de studieadministrativa systemen som alla grundskolor, folkhögskolan och Ålands gymnasium använder.

IT-driftsbudgeten (exklusive personalkostnader) uppgår till 530 000 euro år 2024. I budgeten ingår kostnader för all klassrums- och arbetsplatsutrustning (bland annat ca 900 datorer), utbildningarnas specialutrustning, server- och nätverksrelaterad utrustning samt underhåll av denna, licenskostnader mm. För en förteckning över vilka tjänster IT-avdelningen erbjuder, se bilaga 2.

Utöver detta har Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium en IKT-handledare vardera som ger användarstöd och fortbildning samt stöder och initierar utveckling av verksamheten med digitala lösningar.

Ålands gymnasium har verksamhet i sju olika byggnader i Mariehamn. IT-personalen har arbetsrum i sex av skolbyggnaderna men på grund av de många verksamhetsställena finns det inte möjlighet att bemanna rummen i den omfattning som verksamheten har behov av. Att utvidga IT-avdelningens ansvar till att omfatta även Ålands folkhögskola med nuvarande placeringssort innebär att IT-avdelningens personalresurser behöver utökas åtminstone inom området teknisk support och användarstöd.

4.3.3 Samordningskonsekvenser av IT-stöd för verksamheten

4.3.3.1 Organisatoriska konsekvenser

Ålands folkhögskola behöver finnas i samma nätverk som Ålands gymnasium vid en samgång. Detta är tekniskt möjligt via dedikerade fiberanslutningar. Folkhögskolan behöver också ingå i den gemensamma domänen gymnasium.ax.

Vid en samgång skulle nivån och kvaliteten på IT-tjänsterna höjas för folkhögskolan vilket skulle ge skolan bättre förutsättningar för verksamhetsutveckling. Detta eftersom det skulle medföra tillgång till utökad användarstöd och tekniskt stöd, åtkomst till nya gemensamma digitala system och lösningar samt bättre tillgång till IT-utrustning. Därtill skulle informationssäkerheten höjas.

4.3.3.2 Ekonomiska konsekvenser

Folkhögskolans befintliga IT-budget täcker största delen av de kostnader som uppstår vid en samgång. Den enskilt största kostnaden består av det ökade personalbehovet inom Ålands gymnasiums IT-avdelning.

4.4 Lokaler, utrymmen, fysisk placering

4.4.1 Ålands folkhögskola

Karta över Ålands folkhögskolas område med byggnader, bilaga 3. Byggnader och dess nuvarande användningsområden beskrivs i tabell 4.

Enligt nuvarande lag är folkhögskolan en internatskola. Efterfrågan på internatplatser har dock stadigt sjunkit och är idag obefintlig. Internatplatser erbjuds till myndiga studerande. Under skolans sommarverksamhet hyrs rummen ut.

På skolområdet finns även gamla rektorsbostaden som har stort renoveringsbehov, ett garage med verkstad/förråd för fastighetsverkets personal och soprum samt gamla internatet med 16 rum och tre bostadslägenheter som skolan inte längre hyr av Landskapets fastighetsverk.

Ett möte med representanter från Ålands gymnasium och Landskapets fastighetsverk hölls våren 2019 gällande renovering av rektorsbostaden vid Ålands folkhögskola. Båda instansernas representanter ställde sig positiva till renovering av rektorsbostaden som ett LIA-projekt (lärande i arbete) men ingenting mer konkret har ännu gjorts.

Tabell 5 Ålands folkhögskola, lokaler

Byggnader	Beskrivning	Nyttjandegrad, undervisning
Nya skolan	Nedre vån: våtrumsverkstäder (keramik, textil, mörkrum), utrymme för idrott & hälsa. Övre vån: foajé, pentry, samlingsal, klassrum, datasalar bibliotek, lärarrum, kansliutrymmen.	47%
Gamla skolan	Nedre vån: bespisningskök, matsal, sällskapsrum. Övre vån: textilklassrum, vävsal, pentry, personalutrymme. Vind: oinredd kallvind.	52%
Nya internatet	13 dubbelrum, kök, bastu, tvättstuga, klassrum, arbetsrum.	28%
Kavaljersflygeln	Nedre vån: två lägenheter (en används som kansli), undervisningskök. Övre vån: konstateljé, kök, förråd.	39%
Trä- och metallverkstad	Maskinhall, snickeri, förråd, ytbehandlingsrum, metallklassrum, omklädningsrum, pentry.	40%
Smedja	Smidesutrymme.	14%
Förråd	Kallgarage.	

4.4.2 Ålands gymnasium

Ålands gymnasium har verksamhet på åtta olika adresser varav sju ligger inom Mariehamn. Landskapets fastighetsverk står som hyresvärd för sex av byggnaderna och två verkstadslokaler är hyrda på fria marknaden på grund av att skolbyggnadernas utrymmen inte räcker till. Totalt finns ca 100 teorirum (grupprum/klassrum) och 45 verkstäder/praktiska utrymmen i de olika skolbyggnaderna, totalt ca 30 000 kvadratmeter.

Tabell 6 Ålands gymnasium, lokaler

Adress	Verksamhet
Västra skolgatan 2	Ålands lyceum.
Östra skolgatan 2, ÅYG	Närvårdar- och barnledarutbildningarna.
Neptunigatan 5, ÅYG	Vindkraftsutbildningen, hyrs på fria marknaden.
Neptunigatan 6, ÅYG	Sjöfartsutbildningarna, delar delvis lokaler med Högskolan.
Neptunigatan 19, ÅYG	Övriga tekniska utbildningar och frisörer, yrkesinriktad specialundervisning, yrkesträningsprogrammet, kursverksamhet.
Neptunigatan 21, ÅG	Centralförvaltning.
Strandgatan 1, ÅYG	Merkonom- och IT-utbildningarna, restaurang och cateringutbildning, kursverksamhet (AMS).
Västerkalmare, ÅYG	Bygghall, hyrs på fria marknaden.

4.4.3 Samordningskonsekvenser för lokaler och utrymmen

4.4.3.1 Organisatoriska konsekvenser

Nyttjandegraden av folkhögskolans utrymmen är överlag låg. Det behöver göras en översyn av hur utrymmena lämpligast kommer mer till nytta för verksamheterna, både pedagogiskt, praktiskt och ekonomiskt.

Den förberedande utbildning för examensutbildning som arbetsgruppen beskriver närmare i rapporten i kap. 3.3. är ett exempel på utbildning som kunde förläggas delvis både till Ålands gymnasiums lokaler och delvis till folkhögskolans lokaler beroende på hur upplägget blir. Det finns även andra tillfällen då Ålands lyceum eller yrkesgymnasiet kan utnyttja folkhögskolans lokaler.

4.4.3.2 Ekonomiska konsekvenser

Noteras kan att Ålands folkhögskolas hyreskostnader är 420 140 euro, vilket utgör 32,3 % av totalbudgeten 1 299 000 euro. Motsvarande siffra för Ålands gymnasium är 5 795 000 euro i hyreskostnader, vilket utgör 25,5% av totalbudgeten 22 453 000 euro.

Det behöver göras en översyn om nya internatet kan avvaras. Hyran för den uppgår till ca 66 000 euro/år medan hyresintäkten för sommarverksamheten de senaste åren uppgått till endast ca 10 000 euro/år.

5 Personal

Om Ålands folkhögskola blir en av skolorna under myndigheten Ålands gymnasium innebär det att all personal som överförs eller anställs med placering vid folkhögskolan får en ny arbetsgivare i en för dem ny organisation. Huvudmannen för verksamheten, Ålands landskapsregering, skulle förbli densamma men likväl blir folkhögskolan en del av Ålands gymnasium och påverkas därmed av dess organisationskultur - på samma sätt som folkhögskolan tillför den egna organisationskulturen till den gemensamma organisationen.

Det är naturligt att olika skolor i viss mån har olika organisationskultur även om de tillhör samma organisation – det ser vi redan idag inom Ålands gymnasiums skolor Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Samtidigt behöver organisationen aktivt arbeta för en gemensam organisationskultur på ett visst plan.

Kulturen i en organisation kan skapa ordning och sammanhållning för medarbetarna, men om kulturen är dysfunktionell finns det risk för vantrivsel och en försämrad psykosocial arbetsmiljö. Vid en samgång behöver därför särskild fokus läggas på bland annat följande, som alla utgör exempel på element som ingår i organisationskulturen:

- värderingar
- organisatorisk kommunikation
- ledarskapsfilosofi
- oskrivna regler
- uttalade förväntningar på medarbetarna
- konflikthantering
- "jargong" - informell kommunikation
- medarbetarnas beteenden och vanor
- arbetsplatsens stämning.

Det är särskilt via ett tydligt ledarskap och öppen kommunikation som den gemensamma organisationskulturen kan utvecklas. Vid en sammanslagning påverkas sådant som förväntningar, roller, ansvar och krav och allt handlar om hur grupper och individer tolkar och upplever dessa förändringar. Tolkas de som nya möjligheter och utvecklingspotential eller ger de upphov till rädsla för att mista kontrollen, få oönskade problem samt osäkerhet och identitetshot? Folkhögskolan är en mycket mindre organisation än Ålands gymnasium. Detta påverkar hur medarbetarna ser på följderna med sammanslagningen och behöver därför beaktas i all planering och vidare utredningar.

Före en sammanslagning genomförs bör mål och visioner för vad sammanslagningen förväntas ha för effekter och fördelar kommuniceras och tydliggöras. En del mål och effekter nämns i denna slutrapport men samtliga behöver arbetas vidare med på ett konkret plan.

5.1 Undervisande personal

Antalet årsverken för tillsvidare anställda lektorer inom Ålands gymnasium uppgår till 83. Därtill finns 28 timlärare (visstidsanställda) med 100% anställning och 24 timlärare (visstidsanställda) med deltidsanställningar som varierar mellan 40 % och 95 %. Totalt uppgår antalet årsverken till drygt 130 inom undervisande personal.

Det totala antalet lärare vid Ålands folkhögskola uppgår till 8,3 årsverken. Av dessa är sex inrättade tjänster som ämneslärare.

För Ålands gymnasiums skolor finns ett eget kollektivavtal: Årsarbetstidsavtal för Ålands gymnasium² medan lärarna på folkhögskolan hör till Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal³.

5.1.1 Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal – Ålands folkhögskola

Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal gäller för alla lärare vid Ålands folkhögskola. På folkhögskolan omfattar ett läsår 36 arbetsveckor. En arbetsvecka är 5 dagar. Om en lärare har en kurs på sommaren ges motsvarande ledighet på vintern i stället.

Den totala arbetsskyldigheten för lärare är:

- Ämnen med betygsättning   800 h   22 veckotimmar
- Övriga ämnen   870 h   24 veckotimmar.

För timmar som överskrider den totala arbetsskyldigheten betalas övertimarvode.

Lärarens totala arbetsskyldighet fördelar sig under läsåret i undervisning och annat arbete. Före läsårets början fastställs en arbetsplan för lärare. Arbetsplanen kan justeras under läsåret enligt uppkomna behov.

Undervisningen är det huvudsakliga arbetet. En undervisningstimme är 45 minuter. I undervisningstimmarna ingår för- och efterarbete av undervisning samt deltagande i lärarmöten. En lärare kan också tilldelas annat

---

² [Årsarbetstidsavtal för Ålands gymnasium](#)

³ [Undervisningssektorns tjänstekollektivavtal](#)

arbete. För annat arbete räknas en timme som 60 minuter. En lärares undervisningsskyldighet kan minska eller öka. Ökningen eller minskningen innebär att annat arbete också ökas eller minskas med 1,5 timmar per lektion. En lärares undervisningsskyldighet skall dock vara minst 2/3 av den totala arbetskyldigheten.

Till en timlärare i bisyssla betalas, till den del ifrågavarande resa överskrider sex kilometer, kilometerersättning enligt grunderna i tjänstekollektivavtalet om resekostnadsersättningar för resa som timläraren företar med egen bil eller annat i avtalet omnämnt motorfordon från sin bostad eller verksamhetsställe till Ålands folkhögskola. Åtterresan ersätts enligt samma grunder.

5.1.2 Årsarbetstidsavtal för Ålands gymnasium

Årsarbetstidsavtalet för Ålands gymnasium gäller för alla lärare i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. På skolorna inom Ålands gymnasium omfattar läsåret 40 veckor. Under läsåret ska en lärare ges 12 veckor (84 kalenderdagar) ledigt. Minst åtta veckor (56 kalenderdagar) av årsledigheten ska ges som sommarledighet. Sommarledigheten kan ges i två delar och höstterminen kan inledas med årsledighet.

Den ordinarie årsarbetstiden för lärarna är 1 600 timmar som indelas i:

- reglerad arbetstid som arbetsgivaren fastställer tid och plats för och i vilken ingår undervisning
- annat lärararbete samt förtroendearbetstid som läraren själv får bestämma tid och plats för.

I tjänstekollektivavtalet är en timme alltid 60 minuter. En undervisningstimme i klass är för en lärare 45 minuter lektion och 15 minuter arbete i anknytning till lektionen (ställtid). Ställtid får inte ackumuleras och ställtiden ska användas under den schemalagda skoldagen. Med undervisning avses undervisning av studerande, vilken leds eller handleds av lärare. Undervisningen kan exempelvis ske i skolans lokaler eller vid andra verksamhetspunkter, vara arbetsplatsförlagd, ske på distans eller vara nätbaserad. För annat lärararbete reserveras minst 200 timmar per år för obligatorisk kollegial tid och fortbildning.

Utöver den egentliga undervisningen tilldelas lärarna annat lärararbete. Annat lärararbete är ofta specifika uppdrag och projekt som läraren ska utföra, såsom

- planering av verksamhet och annat arbete som inte ingår i lärarens egen undervisning
- programansvar och ämnesansvar
- specifika utvecklingsprojekt och läroplansarbete, framtagande av program och inriktningar
- samverkan och information internt och externt
- specifika uppdrag för undervisningsutveckling
- utarbetande och utveckling av undervisningsmaterial utöver lärarens normala undervisning
- kompetensutveckling (fortbildning och utvärdering)
- ledningsuppgifter
- administration (schema)
- förflyttning mellan olika skolbyggnader
- bistå vid upphandlingar och ansvar för skötsel av utrustning
- handledning och mentorskap för nya lärare
- forskning – deltagande i forskningsverksamhet som är till nytta för skolan
- organiserade studerande- och föräldrakontakter utöver det som finns i kollegial tid till exempel nätverksmöten som kräver extra mötestid

- kontakter med näringslivet till exempel yrkesråd. Det är inte fråga om kontakter som hör till vanlig undervisning
- uppdrag till kund och kundkontakter
- evenemang
- fackliga uppdrag enligt till exempel förtroendemannaavtalet
- undervisningsrelaterat för- och efterarbete som inte ryms inom ramen för förtroendearbetstiden, dvs. den tid som överstiger 400 timmar som överförs till bunden arbetstid.

5.1.3 Samordningskonsekvenser för undervisande personal

5.1.3.1 Organisatoriska konsekvenser

Ett gemensamt tjänstekollektivavtal för undervisande personal är en förutsättning för att ett samarbete ska fungera och vara jämlikt. Idag har folkhögskolan ett eget tjänstekollektivavtal där lärarna har en undervisningsskyldighet på 870 h/år (motsvarar 1 305 timmar + 38 timmar lärarmöten och fortbildning) och på Ålands gymnasium har lärarna en årsarbetstid på totalt 1 600 h/år. Det skulle också underlätta för samarbetet om man har lika långa läsår och samma semestertider. I nuvarande avtal omfattar läsåret 36 veckor på folkhögskolan och 40 veckor på Ålands gymnasium. Olika avtal kan ställa till problem, till exempel vilken lön en lärare som är anställd på folkhögskolan men undervisar på yrkesgymnasiet ska få. Det är viktigt att alla frågeställningar klargörs i avtalsförhandlingar innan om man går in för ett gemensamt avtal.

Vid en samgång överflyttas ämneslärare (tillsvidareanställda) vid folkhögskolan automatiskt till den nya organisationen. Timlärare (visstidsanställda) överflyttas däremot inte per automatik. Det är viktigt att alla timlärare får tydlig information om detta i god tid.

I undervisningssektorns tjänstekollektivavtal har timlärare i bisyssla rätt till reseersättning när man åker till folkhögskolan för att undervisa. I Ålands gymnasiums avtal ingår förflyttning mellan skolbyggnader i annat lärararbete.

Det kommer att finnas ett behov av att harmonisera lärarbehörigheterna mellan Ålands folkhögskola och Ålands gymnasium vid ett samgående.

5.1.3.2 Ekonomiska konsekvenser

Överföringen av undervisande personal behöver föregås av avtalsförhandlingar med syfte att få till ett gemensamt kollektivavtal.

Tabell 7 Jämförelse av grundlöner, lärare vid Ålands folkhögskola och inom Ålands gymnasium

Grundlöner 1.6.2023	Ålands folkhögskola	Ålands yrkesgymnasium	Ålands lyceum
Högre högskoleexamen	3 241,57		
Lägre högskole-/annan examen	2 940,41		
Högre högskoleexamen		3 728,86	
Högskoleexamen/annan behörighet		3 432,96	
Högre högskoleexamen			3 728,86
Högskoleexamen			3 529,79
Annan behörighet			3 339,32

5.2 Annan personal inom skolorna

All personal inom både Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola som inte är undervisande följer landskapets tjänstevillkor. Kollektivavtalsfrågan är därmed inget problem med avseende på denna personal.

5.2.1 Annan personal inom Ålands folkhögskola

Förutom rektor och skolekonom som redogjordes för under kapitel Förvaltning och administration har skolan en skolcoach 0,7 årsverken, fördelat på att vara en stödjande resurs för de studerande 0,5 årsverken samt webbpublicering, sociala medier och marknadsföring 0,2 årsverken.

Utöver undervisning handhar skolans lärare arbetsuppgifter inom ramen annat arbete, som exempelvis IKT-handledning, vägledning för vidare studier samt kansliarbete före skolstart och efter skolavslutning, ca 1000 timmar/år som motsvarar ca 0,7 årsverken. Stödfunktioner för verksamheten utgörs därtill av kökspersonal 1,8 årsverken och 1 städare. Vid Ålands folkhögskola uppgår därmed antalet årsverken för annan personal till ca 4,5.

5.2.2 Annan personal inom Ålands yrkesgymnasium och Ålands lyceum

Utöver den personal som hör till Ålands gymnasiums samordningsenhet (gemensam förvaltning och administration samt personal inom kök, städ, IT och vaktmästeri), finns även icke undervisande personal inom skolorna: två rektorer, tre biträdande rektorer, en enhetschef, sex studiekeordinatorer, sju studiehandledare, en studievägledare, en bibliotekarie, en logoped, fyra assistenter med skolvärdsuppgifter, fyra assistenter inom undervisningen (varav två inom specialundervisning och yrkesträningsprogrammet) två IKT-handledare, en schemasamordnare, en schemaläggare, två utbildningssamordnare, två LIA-samordnare, en sjöfartsadministratör samt förrådsföreståndare och köksbiträde inom restaurangutbildningen. Dessa uppgår till totalt 41 årsverken.

Sammantaget med personal inom samordningsenheten uppgår personalstyrkan därmed till 92,5 årsverken.

5.2.3 Samordningskonsekvenser för annan personal

5.2.3.1 Organisatoriska konsekvenser

Inom Ålands gymnasium finns sju studiehandledare och en studievägledare som ansvarar för studiehandledning, karriärplanering och karriärvägledning i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. I folkhögskolan är det en av skolans lärare som handhar studiehandledning och vägledning till vidare studier inom ramen för annat arbete. Vid en samgång är det viktigt att studiehandledning och karriärvägledning är enhetlig och jämlik för alla studerande inom myndigheten. Personlig handledning och vägledning utifrån individuella behov kräver specialkunskap. Arbetsgruppen vill därför lyfta möjligheten till en gemensam studiehandledning för skolorna, där en studiehandledarresurs kunde ansvara för studerande på NYA-linjen på folkhögskolan och på det sättet få en kontinuitet i handledningen vidare till gymnasieskolorna. En gemensam studiehandledning ger också möjlighet att fånga upp studerande med problematisk skolfrånvaro och studerande som vill avbryta sina studier eller behöver studieuppehåll från gymnasieskolan för att vara en tid i folkhögskolans verksamhet.

5.2.3.2 Ekonomiska konsekvenser

Tabell 8 Jämförelse av grundlöner, personal vid Ålands folkhögskola och inom Ålands gymnasium

Tjänster ÅFHS	Anst%	Grundlön	Anst %	Grundlön	Tjänster ÅG	Anst %	Grundlön
Kock	78,4	1 789,63	100	2 282,69	Kock	100	2 282,69
Kosthållare/ kock	100	2 282,69			Restaurangföre- ståndare/kock	100	2 836,12
Rektor	100	4 557,40			Rektor	100	4 745,81
Skolcoach	70	1 490,69	100	2 129,52	Skolvärd/assistent	100	2 129,52
Skolekonom	100	2 379,95			Studiekoordinator	100	2 505,17
Städare	100	1 981,31			Städare	100	1 981,31

Vid direkt jämförbara tjänster finns inga löneskillnader. Där löneskillnader finns är det nödvändigt att granska tjänstebeskrivningar, behörighetskrav och lönenivåer vid en övergång till myndigheten Ålands gymnasium.

6 Behov av lagstiftningsmässiga åtgärder

Arbetsgruppen har analyserat och jämfört landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola och landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning. Arbetsgruppen har även hört avdelningsjurist Laura Korpi på Utbildnings- och kulturavdelningen. Arbetsgruppen konstaterar att en omfattande revidering av gymnasielagen pågår som bäst och konstaterar också att folkhögskolelagen är från 1999 och är även den i stort behov av revidering.

Arbetsgruppen anser att om lagstiftningen ska vara tydlig för gemene man och samarbetet ska fungera på bästa sätt så kan man inte ha två olika lagar. Arbetsgruppen föreslår att vid ett samgående bör lagstiftningen om folkhögskolan införas i gymnasielagen i ett eget kapitel och då behöver lagen benämnas på annat sätt,

till exempel: *Lag om utbildning på gymnasienivå* eller *Lag om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå*.

I detta kapitel beskrivs kort de huvudområden som är i behov av revidering vid ett samgående. En jämförelse av lagarna finns som bilaga 5.

6.1 Rättshandlingsförmåga

Både Ålands gymnasiums och Ålands folkhögskolas rättshandlingsförmåga är begränsad. Ålands gymnasium har rätt att sluta avtal inom ramen för ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat. Direktionen för Ålands folkhögskola har endast rätt att anställa/avskeda personal.

6.2 Landskapsregeringens roll gentemot utbildningsanordnaren

Landskapsregeringens roll gentemot Ålands folkhögskola har inneburit betydligt mindre styrning än gentemot Ålands gymnasium. Till exempel beslutar landskapsregeringen om grunder för antagning av studerande till alla utbildningar (ungdoms- och vuxenutbildning) inom Ålands gymnasium. Landskapsregeringen beslutar däremot inte om antagningsgrunder för antagning av studerande till utbildningar vid folkhögskolan, förutom antagning av studerande till NYAlinjen.

Ett annat exempel är att landskapsregeringen fastställer reglementet för Ålands gymnasium, men reglementet för Ålands folkhögskola fastställs av direktionen och sänds för kännedom till landskapsregeringen.

Enligt gymnasielagen kan landskapsregeringen bevilja även andra aktörer tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Folkhögskolelagen reglerar endast Ålands folkhögskola.

Det är praktiskt/lagtekniskt utmanande att reglera båda i samma lag om landskapsregeringens roll gentemot utbildningsarrangören ska fortsatt vara olika. En samorganisering kommer att ha konsekvenser för landskapsregeringens myndighetsstyrning över Ålands folkhögskola.

6.3 Utbildningsanordnarens uppdrag, utbildningens mål

Arbetsgruppen konstaterar att det blir en utmaning att förverkliga båda utbildningsformerna i samma lag där utbildningen vid Ålands gymnasium är detaljstyrd och utbildningen vid Ålands folkhögskola av tradition betydligt friare. I revideringsförslaget av gymnasielagen som nu ligger hos lagberedningen föreslås skilda kapitel för den allmänbildande utbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen eftersom man har konstaterat att det finns stora skillnader mellan utbildningsformerna. Arbetsgruppen föreslår därför att vid ett samgående kan folkhögskoleutbildningen också införas i ett eget kapitel i gymnasielagen. Det innebär också ändringar i gymnasielagen, bland annat kapitel 4 som handlar om antagning av studerande, studiesociala förmåner och disciplinära åtgärder.

6.4 Förvaltningsmodell

Bestämmelser om Ålands gymnasiums förvaltning finns i kap. 5 i gymnasielagen. Ålands gymnasium leds av en styrelse med högst sju medlemmar samt personliga ersättare, som ska ha sakkunskap om gymnasiets utbildningsområden. Styrelsen är Ålands gymnasiums ansvariga förvaltningsorgan och har lednings- och utvecklingsansvar för utbildningen och övriga verksamheter för Ålands gymnasium. Förvaltningschefen är föredragande i styrelsen och anställd för ledning och utveckling av Ålands gymnasium. Utöver förvaltningschefen ska det finnas en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium. Enligt gymnasielagen ska det finnas en samordningsgrupp som består av förvaltningschef och skolornas rektorer. Styrelsen kan utse ytterligare medlemmar i samordningsgruppen. Både lycéet och yrkesgymnasiet ska vardera ha en ledningsgrupp som ska representeras av studerande, lärare och övrig personal.

Vid ett samgående bör Ålands gymnasiums förvaltningsmodell gälla och det betyder att det för verksamheterna finns bara en styrelse vars krav framgår av nuvarande lagstiftning. Styrelsesammansättningen behöver ses över och man behöver ta i beaktande att det finns medlemmar i styrelsen med sakkunskap om fri bildning.

Ska folkhögskolans utbildningsverksamhet ledas av en egen rektor behöver detta regleras i lag. Folkhögskolans rektor bör ingå i samordningsgruppen och det behöver finnas en ledningsgrupp på folkhögskolan.

6.5 Studerande

Arbetsgruppen har gjort en jämförelse av kapitel 4 i gymnasielagen och kapitel 5 i folkhögskolelagen och konstaterat att bestämmelserna i folkhögskolelagen är bristfälliga och behöver åtgärdas oberoende om det blir ett samgående eller ej, främst när det gäller disciplinära åtgärder. I övrigt behöver följande åtgärdas:

- Det finns ingen definition på studerande i folkhögskolelagen och folkhögskolan saknar registerföringskyldighet.
- Bestämmelsen gällande studerandekår och studeranderåd behöver ändras så att studerande i Ålands folkhögskola inkluderas.
- Det saknas bestämmelser om studerandevård i folkhögskolelagen. Enligt 30 § i landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård ska ÅHS ordna studerandehälsovård för studerande på gymnasienivå och vid Högskolan på Åland, oberoende av de studerandes hemort.
- Om folkhögskolan ska ingå i Ålands gymnasium bör bestämmelsen om avgifter ändras så att folkhögskoleutbildningen beaktas.

Det finns även bestämmelser i kapitel 3 som berör bedömning och examina i gymnasielagen som behöver ändras vid ett samgående. Det kan också regleras skilt om bedömning för folkhögskolestudier.

6.6 Personal

Vid ett samgående där folkhögskolan blir en tredje skola inom myndigheten med en egen rektor behöver bestämmelserna ändras i paragraferna om samarbetsformer för ledningen, bland annat bestämmelsen i § 66 *Tjänster och behörighetskrav*.

Arbetsgruppen vill också lyfta behovet av att harmonisera lärarbehörigheter mellan Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola. Eftersom folkhögskolan saknar en förordning så finns behörighetskraven för lärare i skolans reglemente. Dessa behöver tas in i gymnasielagen. Språkkraven som finns i gymnasielagen behöver också gälla lärare på folkhögskolan. Överföringen av lärare och annan personal från folkhögskolan till Ålands gymnasium behöver göras i enlighet med en övergångsbestämmelse.

7 Sammanfattning och arbetsgruppens förslag

Uppdraget var att utreda hur Ålands folkhögskolas verksamhet kunde utvecklas inom Ålands gymnasiums organisation, att ge förslag på en samordning av ekonomi, förvaltning och administration samt utreda behov av lagstiftningsmässiga åtgärder. I uppdraget ingick även att utreda hur organisationen kunde förverkligas med folkhögskolans utbildningsuppdrag inom Ålands gymnasiums förvaltning.

Arbetsgruppen har träffats 13 gånger samt hört ett flertal sakkunniga, som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med de frågor som berörs i denna utredning.

Vid ett samgående är det viktigt att ta i beaktande att Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola har olika uppdrag; examensinriktad utbildning vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium och fri bildning vid Ålands folkhögskola. Arbetsgruppen påpekar vikten av att betona folkhögskolans särskilda uppdrag inom den fria bildningen och att skolan får behålla sin särprägel även som en del av myndigheten Ålands gymnasium. Ålands gymnasium och folkhögskolan har ändå vissa beröringspunkter som kunde utvecklas framförallt gällande en förberedande utbildning.

Vid ett samgående bör Ålands gymnasiums förvaltningsmodell gälla, vilket innebär att det för verksamheterna finns en styrelse vars krav framgår i nuvarande lagstiftning. Styrelsesammansättningen behöver ses över och man behöver ta i beaktande att det ingår medlemmar i styrelsen med sakkunskap om fri bildning. Folkhögskolan skulle vid ett samgående få tillgång till samordningsenhetens resurser såsom allmän förvaltning och myndighetsutövning, ekonomihantering, personaladministration, IT-tjänster och kommunikation varför resurserna för dessa behöver ses över. Folkhögskoleverksamhetens särskilda behov måste tillgodoses på samma villkor som Ålands lyceums och Ålands yrkesgymnasiums. Folkhögskolans rektor bör jämföras med de andra rektorerna som till exempel ingår i samordningsgruppen och att ges möjlighet att fokusera på pedagogisk ledning och utveckling.

Vid en samgång behöver folkhögskolan finnas i samma IT-nätverk som Ålands gymnasium och i den gemensamma domänen gymnasium.ax. Nivån och kvaliteten på IT-tjänsterna skulle höjas för folkhögskolan eftersom det skulle medföra tillgång till flera digitala system och tekniskt stöd samt ökad informations säkerhet. Folkhögskolans IT-budget täcker största delen av de kostnader som uppstår vid en samgång, men ett ökat personalbehov vid Ålands gymnasiums IT-avdelning medför ökade kostnader.

Om folkhögskolan blir en av skolorna inom myndigheten Ålands gymnasium innebär det att all personal som överförs eller anställs med placering på folkhögskolan får en ny arbetsgivare i en för dem ny organisation. Huvudmannen Ålands landskapsregering förblir densamma men folkhögskolan blir en del av Ålands gymnasium och påverkas därmed av dess organisationskultur och folkhögskolans egen organisationskultur tillförs den gemensamma organisationen. Vid en samgång behöver särskilt fokus läggas på viktiga element som ingår i organisationskulturen och som skapar ordning och sammanhållning för medarbetarna. Det är via ett

tydligt ledarskap och öppen kommunikation som en gemensam organisationskultur kan utvecklas. Folkhögskolan är en mycket mindre organisation än Ålands gymnasium, vilket påverkar hur medarbetarna ser på följerna av sammanslagningen och behöver därför beaktas vid all planering och vidare utredningar.

För att lagstiftningen ska vara så tydlig som möjligt för gemene man och samarbetet ska fungera på bästa sätt så anser arbetsgruppen att man inte kan ha två separata lagar. Arbetsgruppen föreslår därför att vid ett samgående bör lagstiftningen om folkhögskolan införas i gymnasielagen i ett eget kapitel och då behöver lagen benämnas på annat sätt, till exempel lag om utbildning på gymnasienivå. I revideringsförslaget av gymnasielagen som nu ligger hos lagberedningen föreslås skilda kapitel för den allmänbildande utbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen. Arbetsgruppens förslag är därför att vid ett samgående införs också folkhögskoleutbildningen i ett eget kapitel i gymnasielagen. Det innebär ändringar i gymnasielagen, bland annat om antagning av studerande, studiesociala förmåner samt disciplinära åtgärder. Arbetsgruppen vill också lyfta behovet av att harmonisera lärarbehörigheter mellan Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola.

En samgång mellan folkhögskolan och Ålands gymnasium ska ha studerande i fokus. Arbetsgruppen anser att ett samgående ger ökade möjligheter, bättre stödnätverk och tillgång till mera resurser för åländska (och andra) ungdomar. Ålands yrkesgymnasium utbildar till *något*, ett yrke, men folkhögskolan utbildar till *någon*, att utvecklas som människa. Dagens unga behöver få möjlighet att både utvecklas som människa och samtidigt få tillräckligt stöd och handledning för att komma vidare i sina studier och få ett yrke.

Sammanfattningsvis föreslås följande åtgärder:

- Ålands folkhögskola bör bli en tredje skola inom Ålands gymnasium.
- Lagstiftningen åtgärdas så att nuvarande skilda lagar sammanslås till en gemensam reviderad lag.
- Kollektivavtalsfrågan gällande undervisande personal behöver lösas i ett gemensamt avtal.
- Lärarbehörigheter mellan Ålands gymnasium och folkhögskolan bör harmoniseras.
- En arbetsgrupp tillsätts med representanter från alla tre skolor som i ett gemensamt projekt planerar en förberedande utbildning för gymnasiestudier.
- Folkhögskolans utbildningsutbud och -upplägg ses över för att hitta synergier med de två andra skolorna, t.ex. genom att erbjuda fristående kurser, workshops och sommarskola för unga och vuxna.
- Delar av folkhögskolans utbildning kan förläggas till Ålands gymnasiums lokaler, till exempel delar av en förberedande utbildning.
- Folkhögskolan får som tredje skola del i de tjänster som Ålands gymnasiums samordningsenhet erbjuder skolorna. Exakta nettoresursbehovet behöver utredas närmare funktion för funktion.
- Dialog inleds med fastighetsverket om fortsatta utredningar visar att samtliga byggnader som ingår i dagens hyresavtal inte behövs.

Avslutningsvis vill arbetsgruppen framföra att lärarnas specifika kompetenser skulle användas mer optimalt i samtliga skolor om skolorna låg under samma myndighet och hade gemensamt kollektivavtal. Arbetsuppgifterna för annan än undervisande personal blir också mer renodlade till nytta för verksamheten. Samordningsfördelar torde också uppstå gällande lokaler och andra resurser. De ekonomiska konsekvenserna beror på resultaten av de utredningar som arbetsgruppen föreslår att ska göras.

Tillsammans skapar vi ett tryggt och attraktivt utbildningssystem för våra unga och vuxna. En sammanslagning skulle uttryckligen öppna för ett smidigt samarbete mellan skolorna. Detta skulle skapa en stabil och trygg utbildningsväg till slutförda gymnasiestudier. Skolorna tillsammans stärker den studerande att bli en starkare någon och något.

Bilagor

Bilaga 1	Ålands gymnasiums styrelses uppgifter
Bilaga 2	Ålands gymnasiums IT-avdelnings tjänsteutbud
Bilaga 3	Karta över Ålands folkhögskolas område med byggnader
Bilaga 4	Avdelningsjurist Laura Korpis jämförelse av LL om gymnasieutbildning (2011:13) och LL om Ålands folkhögskola (199:53)
Bilaga 5	Sammanställning av resultat från höranden

Tabellförteckning

Tabell 1	Antal studerande per linje 2023–2024 samt dimensioneringstal, Ålands folkhögskola	6
Tabell 2	Totalbudget enligt 2024 års budgetsiffror	8
Tabell 3	Ålands folkhögskolas administration	9
Tabell 4	Ålands gymnasiums samordningsenhets administration	12
Tabell 5	Ålands folkhögskola, lokaler	16
Tabell 6	Ålands gymnasium, lokaler.....	16
Tabell 7	Jämförelse av grundlöner, lärare vid Ålands folkhögskola och inom Ålands gymnasium.....	21
Tabell 8	Jämförelse av grundlöner, personal vid Ålands folkhögskola och inom Ålands gymnasium	22

Styrelsen vid Ålands gymnasium beslutar om:

- **Beslutar om antagningen av studerande** till utbildning vid lyceet och yrkesgymnasiet. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §34)
- **Avgör begäran om rättelse av antagning.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §35)
- **Tillsätter yrkesråd** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §31 samt §56)
- **Beslutar om avgifter** som ska uppbäras för annan än i 1 mom. avsedd undervisning, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligrättsliga prestationer. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §43)
- **Beslutar om avstängning av studerande för högst ett år.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §46) OBS: delegerat till förvaltningschef genom Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §7.
- **Besluta om övergripande riktlinjer för gymnasiets verksamhet och genomförande av gymnasiets uppdrag.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Anta läroplaner** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56) Antagna läroplaner ska lämnas till landskapsregeringen för kännedom. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §17) (Vissa ändringar delegerade till rektor att besluta om)
- **Tillställa landskapsregeringen Ålands gymnasiums förslag till budget** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Besluta om den interna fördelningen av budgetanslagen och det interna budgetansvaret** inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Tillställa landskapsregeringen en verksamhetsberättelse** över det gångna läsåret. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Besluta om riktlinjer och befogenheter för lyceet, yrkesgymnasiet och samordningsenheten.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Utarbeta förslag till reglemente** samt översända det till landskapsregeringen för fastställelse. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Utarbeta underlag för dimensionering av studieplatser.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Besluta om styrdokument, instruktioner och handlingsplaner inom Ålands gymnasium.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56). OBS: Delegerat till förvaltningschef genom Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §7 undantaget läroplaner, reglemente eller annat styrdokument som specifikt omnämns i lag att ankommer på styrelsen att besluta om. (FC beslutar om ÅG gemensamma, skolspecifika rutiner och handlingsplaner behandlas i dagsläget endast av rektor/ledningsgrupp)

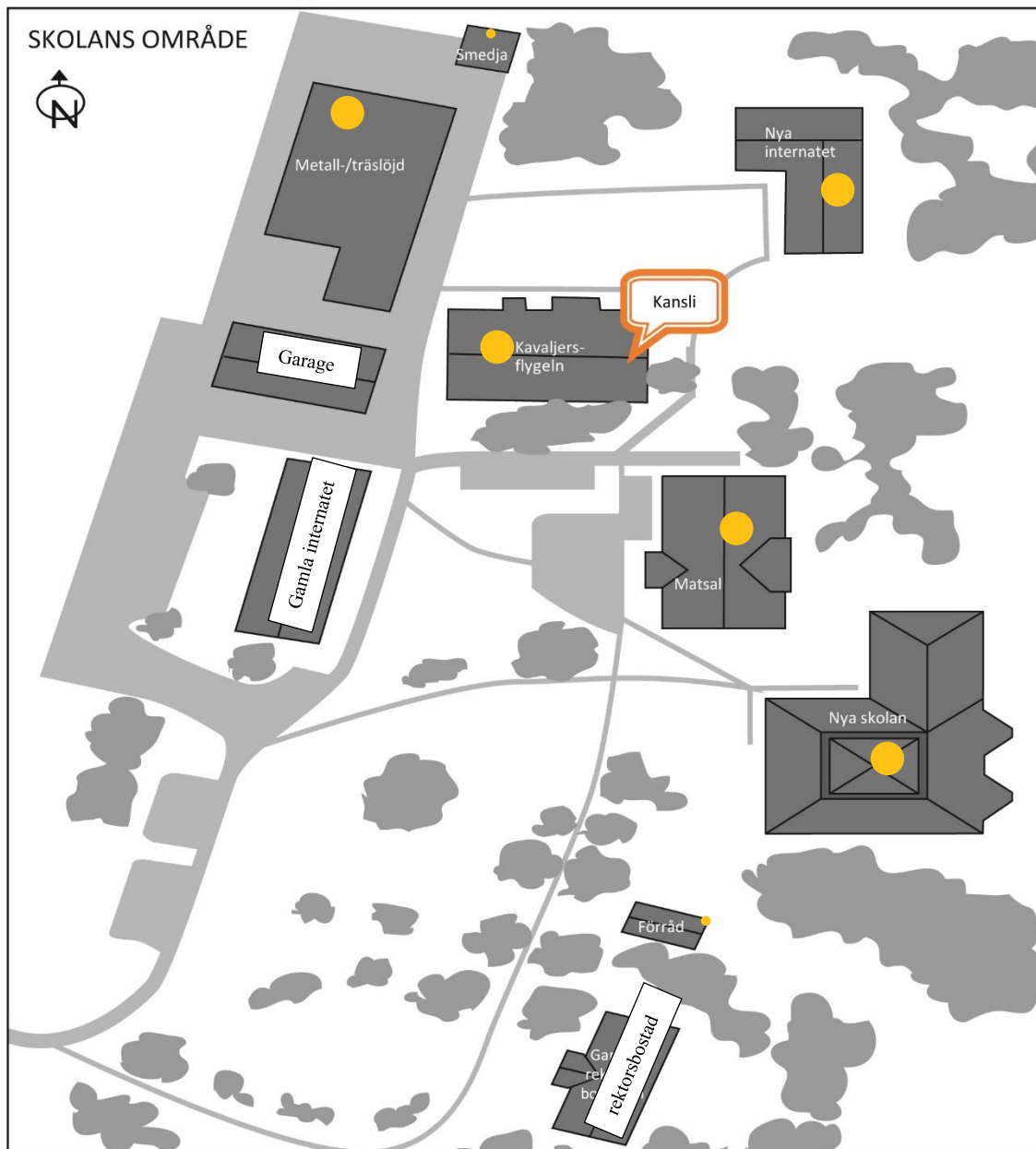
- **Besluta om läsårets arbetstid för studerande och lärare.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Handhar de uppgifter som rör Ålands gymnasiums anställda** och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på landskapsregeringen.
  - **Inrättar och indrar tjänster** efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §65)
  - **Beslutar om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande** inom Ålands gymnasium, medan beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning samt om permittering fattas av landskapsregeringen. (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §65)
- ~~Anställa ordinarie personal.~~ (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56) OBS: Delegerat till förvaltningschef genom Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §22: Styrelsen anställer förvaltningschef och rektorer. All övriga ordinarie och tillfälliga tjänstemän och arbetstagare över ett år anställer förvaltningschefen.
- **Besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell karaktär.** (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56)
- **Utser förvaltningschef** för viss tid (LL 2011:13 om gymnasieutbildning §56) 7 år (Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §7.
- **Utser rektorer** för viss tid 7 år (Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §8.
- **Utser prorektorer för skolorna.** Utser på förvaltningschefens förslag en av Ålands lyceums lektorer och en av Ålands yrkesgymnasiums biträdande rektorer till prorektorer i respektive skola för samma mandatperiod som styrelsen. (Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §9)
- **Fastställer inköpsgränser** (Ålands gymnasiums reglemente (ÅLR 2019/4874) §24.
- **Godkänner utgifter som överstiger 100.000 €.** (styrelsen 2016-6)

Tjänsteutbud, Ålands gymnasium, IT-avdelningen

Ålands gymnasiums IT-avdelning hanterar och driftar all IT i egen regi. IT-avdelningens tjänsteutbud består av huvudkategorierna:

- Nätverkstjänster (trådburet och trådlöst). Ålands gymnasiums nätverk kan via fiber kopplas även till folkhögskolans nuvarande placering.
- Systemtjänster (proprietär). IT-avdelningen driftar ca 50 olika servrar
- Molntjänster (till exempel Wilma, Microsoft 365, Itslearning)
- Hårdvarutjänster (datorer, telefoner, skrivare/kopieringsmaskiner, projektorer/skärmar, annan klassrums- och arbetsplatsutrustning, utskriftsutrustning, specialutrustning för utbildningarna mm)
- Utskriftstjänster (arbetsplatsbaserad och mobil, säker utskrift)
- Mjukvarutjänster (installation och underhåll av programvara)
- Säkerhetstjänster (på servernivå och på användarnivå, backup, skydd mot skadlig kod, MFA, enhetshantering och övervakning mm)
- Tekniskt stöd/supporttjänster (kan anmälas via helpdesksystem men kräver ofta besök på plats av supporten).
- Användarstöd (kan anmälas via helpdesksystem men kräver ofta besök på plats av supporten).
- Samt mha skolornas IKT-handledare även fortbildning och utvecklingsstöd. Sker såväl digitalt som på plats.

Karta över Ålands folkhögskolas skolområdet och fastigheter

Byggnader	Yta		
Nya skolan		Nya internatet	608 kvm
- nedre vån	650 kvm	(internhyra: 66 485 euro)	
- övre vån	650 kvm	Trä- och metallverkstad	474 kvm
Matsal (Gamla skolan)		Smedja	36 kvm
- nedre vån	411 kvm	Förråd/Kajak	30 kvm
- övre vån	402 kvm		
- vind	150 kvm	Total yta:	<u>3842 kvm</u>
Kavaljersflygeln		Internhyra:	<u>420 140 euro</u>
- nedre vån	248 kvm	Kostnader/kvm:	<u>109,35 €/kvm</u>
- övre vån	183 kvm		

Promemoria inför hörande för arbetsgruppen som ska utreda hur Ålands folkhögskolas verksamhet kunde utvecklas inom myndigheten Ålands gymnasium

11.10.2023

Avdelningsjurist Laura Korpi

Utbildnings- och kulturavdelningen

Jämförelse lagstiftning Ålands gymnasium- Ålands folkhögskola

Ålands gymnasium (ÅG)	Ålands folkhögskola (ÅF)
LR ställning: huvudman	LR ställning: huvudman
Reglering: <ul style="list-style-type: none"> landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning, landskapsförordning (2011:75) om gymnasieutbildning, landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland, republikens presidents förordning (2021:147) om ordnandet av studentexamen på Åland, republikens presidents förordning (2018:37) om utvärdering och godkännande av sjöfartsutbildning som ges på Åland republikens presidents förordning (2005:37) om yrkesutbildning inom social- och hälsovård i landskapet Åland. 	Reglering: <ul style="list-style-type: none"> landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola (omfattar förordningsfullmakt, ingen förordning har dock utfärdats)

1. Rättshandlingsförmåga:

ÅG	ÅF
Begränsad, kan sluta avtal inom ramen för Ålands gymnasiums ordinarie verksamhet om inte landskapsregeringen beslutar något annat.	begränsad, direktionen har endast rätt att anställa/avskeda.

2. LR roll gentemot utbildningsanordnaren:

ÅG	ÅF
LR beslutar om grunder för antagning av studerande till all utbildning, efter samråd med berörda skolor och instanser. LR fastställer bedömningsgrunder för yrkesprov	LR beslutar inte om antagningsgrunder (dessa ska finnas i reglemente som ska tillställas LR för kännedom).

<p>LR beslutar om läroplansgrunder för gymnasieutbildningen och annan utbildning på gymnasienivå och fastställer med beaktande av läroplansgrunderna en läroplan för de obligatoriska allmänna ämnena.</p>	<p>LR beslutar inte om läroplansgrunder utan läroplanerna godkänns av direktionen och tillställs LR för kännedom. Samma förfarande gäller för kursplaner.</p> <p>LR meddelar tillstånd att använda annat språk än svenska som undervisningsspråk (om förenligt med utbildningens mål). LR meddelar tillstånd till att ordna kursverksamhet som överskrider 16 veckor.</p>
<p><u>Styrelse:</u> LR tillsätter styrelsen som enligt lag ska ha sakkunskap inom gymnasiets utbildningsområden samt utser ordförande och viceordförande.</p> <p>Landskapsregeringen kan skilja medlem och ersättare från styrelseuppdrag innan mandattiden gått ut. Landskapsregeringen beslutar om arvode för styrelsens medlemmar</p>	<p><u>Direktion:</u> LR tillsätter en direktion för den tid under vilken landskapsregeringens mandatperiod varar för förvaltningen. Direktionen består av sex medlemmar och LR utser ordföranden och vice ordföranden.</p> <p>LR beslutar om entledigande av medlemmar samt om arvoden/ersättningar till direktionsmedlemmar</p> <p>Direktionen ska årligen tillställa landskapsregeringen skolans budgetförslag och verksamhetsplan, årligen uppgöra en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret, anta ett reglemente för skolan (jmf. gymnasiet där LR fastställer) samt besluta i övriga angelägenheter av principiell betydelse för skolan. Direktionen beslutar även om läroplaner och kursplaner. Inga krav gällande sakkunskaper för direktionsmedlemmarna.</p>
<p><u>Personal:</u> Tjänster inrättas och indras av styrelsen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. LR fattar beslut om förflyttning eller omplacering av personal i anställningsförhållande till och från en annan landskapsmyndighet eller landskapsinrättning samt om permittering.</p> <p>Behörighetskraven fastställs i förordning. LR kan bevilja dispens från behörighetskrav</p>	<p><u>Personal:</u> LR beslutar om permittering av skolans personal och om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. LR inrättar /tillsätter/indrar rektorstjänster och biträdande rektorstjänster. Övriga tjänster inrättas/tillsätts och indras av direktionen efter att LR inlämnat utlåtande.</p> <p>LR fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten och biträdande rektorstjänsten, övriga bestäms i reglementet som antas av direktionen och som sänds till kännedom för LR. LR utser prorektor. Landskapsregeringen och direktionen kan av särskilda skäl i ett</p>

	enskilt fall medge undantag från fastställda behörighetskrav.
<u>Reglemente</u> : fastställs av LR	<u>Reglemente</u> : fastställs av direktionen och sänds för kännedom till LR
LR avgör som andra instans om en ny bedömning ska göras gällande prestationer/tillgodoräknande	
LR tillsätter för tre år i sänder en examensnämnd, som är administrativt underställd landskapsregeringen, med uppgift att leda, ordna och genomföra studentexamen.	
<u>Ekonomi</u> : LR ger medel för verksamhet, styrelsen och förvaltningschef/rektorer har budgetansvar	<u>Ekonomi</u> : LR ger medel för verksamhet, direktionen ska ge budgetförslag
LR kan bevilja även andra aktörer tillstånd att ordna gymnasieutbildning	

→ LR:s roll gentemot ÅF har inneburit betydligt mindre styrning än gentemot ÅG, det är praktiskt /lagtekniskt utmanande att reglera om bägge i samma lag om LR:s roll gentemot utbildningsarrangören ska fortsatt vara olika. Till vissa delar kan det vara möjligt, exempelvis gällande godkännande av läroplaner och kursverksamhet men oaktat kommer samorganiseringen att ha konsekvenser för landskapsregeringens myndighetsstyrning över ÅF.

3. Utbildningsanordnarens uppdrag, utbildningens mål:

ÅG	ÅY
<p>Gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå: utbildningar som leder till gymnasieexamen (student/yrkesexamen), kompletteringsutbildning, vidareutbildning, fortbildning och kursverksamhet.</p> <p>Ålands gymnasium kan bedriva service-, arbets- och rörelseverksamhet samt kan utföra beställningsuppdrag som ansluter till utbildningen. Rörelseverksamhet får dock endast bedrivas i syfte att ge studerande sådan praktisk undervisning som en utbildning förutsätter.</p> <p>Ålands gymnasium kan bedriva informations- och utvecklingsverksamhet som tjänar undervisningen och stöder arbetslivet.</p>	<p>Internatskola som i överensstämmelse med sin folkbildningstradition skall ge allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande.</p> <p>Vid folkhögskolan kan ordnas kursverksamhet samt annan verksamhet inom ramen för den målsättning som anges i 2 §.</p> <p>Därtill grundvux som ordnas enligt det tillstånd som LR gett med stöd av landskapslagen om barnomsorg och grundskola.</p>

<p>För studerande med funktionsnedsättning kan ordnas undervisning och handledning i tränings syfte.</p> <p>Ålands gymnasium kan ordna utbildning som förbereder för examensinriktad gymnasieutbildning.</p> <p>Gymnasieutbildningens allmänna mål: De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke. Utbildningen ska främja entreprenörskap, social och kommunikativ kompetens, samarbetsförmåga samt ett livslångt lärande.</p> <p>Verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde, internationell förståelse och fredsvilja samt främja jämställdhet mellan könen</p>	<p>Allmänna mål: Verksamheten vid folkhögskolan bör särskilt syfta till att göra det möjligt för de studerande att påverka sin egen livssituation och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Den bör utformas så att de studerandes samarbetsvilja stärks, deras förmåga till självständigt tänkande och kritiskt omdöme utvecklas samt deras mognad och studieintresse främjas. Verksamheten bör även främja kulturupplevelser och eget skapande samt öka delaktigheten i kulturlivet.</p> <p>Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och fredsvilja samt jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.</p>
--	--

→ Hur verkliga båda utbildningsformerna i samma lag där utbildningen vid ÅG är detaljstyrd och utbildningen vid ÅF av tradition betydligt friare? Eventuellt möjligt att införa folkskoleutbildningen i eget kapitel i nuvarande gymnasielag, detta innebär dock ändringar även i gymnasielagen (bland annat kapitel 4). Det är inte önskvärt att båda lagarna bibehålls med tanke på att lagstiftningen ska vara tydlig för medborgarna.

4. Förvaltningsmodell

ÅG	ÅY
<p>Ålands gymnasium företräds av styrelsen samt, inom sina befogenheter, av rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium samt av förvaltningschefen för Ålands gymnasiums samordnings- och resursenhet</p> <p>Ålands gymnasium ska ha behövlig administrativ förvaltning avseende ekonomi, anställnings- och lönefrågor, fastighetsförvaltning, informationsteknik,</p>	

<p>studerandeantagning, kvalitetssäkring, marknadsföring och information.</p>	
<p>Ålands gymnasium leds av en <u>styrelse</u> med högst sju medlemmar samt personliga ersättare för dem. Styrelsen är Ålands gymnasiums ansvariga förvaltningsorgan. Det finns i lag krav på styrelsens kunskaper.</p> <p>Styrelsen har lednings- och utvecklingsansvar för utbildningen och övriga verksamheter i Ålands gymnasium.</p> <p>Styrelsen har tillsynsansvar för de interna besluten samt ska pröva om verksamheten bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasieutbildningens allmänna mål.</p> <p>Styrelsen ska bland annat fatta de övergripande besluten om riktlinjerna för gymnasiet verksamhet och genomförande av gymnasiet uppdrag, utarbeta gymnasiet verksamhets- och ekonomiplan, uppgöra budget samt besluta om uppföljning och utvärdering av verksamheten. Lagen omfattar därtill en detaljerad lista på styrelsen övriga uppgifter.</p>	<p>Den av LR tillsatta <u>direktionen</u> ska bestå av sex medlemmar. Därtill har två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen rätt att delta i direktionens sammanträden samt yttranderätt men inte rösträtt.</p> <p>Skolans rektor eller vid förfall för denne prorektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn eller prorektorn eller om andra skäl därtill föreligger.</p> <p>Direktionen ska årligen tillstålla landskapsregeringen skolans budgetförslag och verksamhetsplan, årligen uppgöra en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret, anta ett reglemente för skolan (jmf. gymnasiet där LR fastställer) samt besluta i övriga angelägenheter av principiell betydelse för skolan. Direktionen beslutar även om läroplaner och kursplaner. Inga krav gällande sakkunskaper för direktionsmedlemmarna</p>
<p>Förvaltningschefen är föredragande i styrelsen och anställd för ledning och utveckling av Ålands gymnasium.</p>	<p>Motsvarande uppdrag vid ÅF hör till rektorn. <u>Rektor</u> skall som pedagogisk ledare för folkhögskolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen av skolan.</p>
<p>Utöver förvaltningschefen ska det finnas en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium, ansvaret regleras i detalj i lagen.</p>	
<p>Därtill omfattar lagen också en bestämmelse enligt vilken förvaltningschefen och rektorerna ska verka för att gymnasiet personal-, budget-, fastighets- och internkommunikationsverksamheter bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasiet uppdrag.</p>	

Enligt lag ska det finnas en samordningsgrupp samt både lyceum och yrkesgymnasium ska ha ledningsgrupp.	
---	--

→Om ÅG:s förvaltningsmodell ska gälla betyder det att ÅF ska bli del av ÅG och för verksamheterna finns bara en styrelse vars krav framgår av nuvarande lagstiftning. Ska ÅF-utbildning ledas av en egen rektor eller ska någon av rektorerna axla ansvaret, oavsett behöver detta regleras i lag. Konsekvenser för föreslagen förvaltningsmodell?

5. Studerande

Nedan finns en jämförelse av bestämmelser som gäller för studerande vid ÅG kontra ÅF. Notera att förutom nedan angivna bestämmelser, behöver också kapitel 3 som berör bedömning och examina i gymnasielagen ändras. Det kan också regleras skilt regleras skilt om bedömning för folkskolestudier.

ÅG	ÅF
<p>34 § Antagning av studerande och validander LR beslutar om grunderna för antagning, styrelsen antar studerande och validander. ÅG har en skyldighet att föra ett register med nödvändiga uppgifter om de sökande till skolan, deras studieprestationer och kunnande samt uppgifter om de sökandes avklarade studier.</p>	<p>20 §. Antagning av studerande Direktionen antar studerande till folkhögskolan. <i>Ingen registerförings skyldighet</i></p>
<p>35 §. Rättelse av antagning En sökande som är missnöjd med antagningen till en utbildning eller ett valideringstillfälle kan skriftligen begära rättelse hos det ansvariga förvaltningsorganet inom 14 dagar från det att beslutet delgivits. Om inte annat visas anses ett beslut vara delgivet den sjunde dagen efter den dag då beslutet lämnats för postbefordran under den adress som den som begär rättelse har uppgivit. Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som antagits till en utbildning eller ett valideringstillfälle. <i>Notera att i lagen anges att sökande ska få ett antagningsbeslut. Beslutet ska uppfylla de krav som anges i den åländska förvaltningslagen samt innehålla anvisning om att söka rättelse. Genom lag kan det vara möjligt att avvika från de krav som ställs i förvaltningslagen, så har</i></p>	<p>20 §. Antagning av studerande 2 mom. En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till skolan kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts. 3 mom. Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.</p>

<p><i>dock inte gjorts i gymnasielagen (jmf 43 § 2 mom. i rikets yrkesutbildningslag)</i></p>	
<p>36 § Studerande Med en studerande avses i denna lag den som är antagen till gymnasieutbildning eller annan utbildning på gymnasienivå. Den studerande har rätt till undervisning enligt läroplan samt rätt till en trygg studiemiljö.</p> <p>En studerande ska delta i undervisning enligt läroplan för berörd utbildning, om han eller hon inte har befriats från den eller av disciplinära skäl har avstängts eller förvägrats rätt att delta i undervisningen. En studerande ska utföra sina uppgifter omsorgsfullt, respektera planerad studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, lärares och annan personals anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt. En läroavtalsstuderande ska dessutom göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i den planerade undervisningen.</p>	<p>23 §. Studerandes skyldigheter <i>Ingen definition på studerande</i></p> <p>De studerande skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, följa normal studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, rektors och lärares anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt.</p>
<p>36a §. Validand Med en validand avses i denna lag den som utan att vara studerande är antagen och inskriven för validering vid en gymnasieskola som avses i 23 §. För en validand görs en personlig valideringsplan över det valideringsförfarande som leder till validering. En sådan plan kan omfatta förberedande undervisning för validanden. Till en ansökan om att antas och bli inskriven som validand bör en sökande föga dokumentation över sitt kunnande. En validand har rätt att vid examinering visa sådant förvärvat kunnande som baseras på såväl formellt, icke-formellt som informellt lärande varvid med 1) <i>formellt lärande</i> avses lärande som äger rum inom grundskole-, gymnasie- eller högskoleutbildning eller motsvarande formella utbildningsorganisationer och som leder till en bedömning i form av en examen, ett utbildningsbevis eller ett intyg över genomförda studier,</p>	

<p>2) <i>icke-formellt lärande</i> avses lärande som äger rum genom planerad verksamhet med mål och tid för lärandet samt där det finns ett visst stöd för lärandet exempelvis genom kontakt mellan elev och lärare samt med</p> <p>3) <i>informellt lärande</i> avses lärande till följd av daglig verksamhet i samband med arbete, familj eller fritid vilken inte är strukturerad avseende mål, tid eller lärandestöd.</p> <p>Med gymnasieskola avses i denna paragraf Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Dessutom avses sådana gymnasieskolor som i enlighet med 4 § 3 mom. upprätthålls av en fristående huvudman, om landskapsregeringen har givit den fristående huvudmannen rätt att vid skolan tillsätta yrkesråd, besluta om tillgodoräknande av tidigare studier och kunnande samt att besluta om validering för arbetsmarknadens behov.</p>	
<p>37 §. Opartiskt bemötande De studerande ska bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras. Bestämmelser om diskriminering finns i landskapslagen (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen.</p>	<p>21 §. Opartiskt bemötande De studerande skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, sexuell läggning, funktionshinder, ålder, etnisk tillhörighet, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan jämförbar omständighet.</p>
<p>8 §. Befrielse från skyldighet att delta i viss undervisning På ansökan av den studerande eller av en omyndig studerandes vårdnadshavare kan en studerande av särskilda skäl befrias från skyldighet att delta i viss undervisning.</p> <p>På den studerandes eller en omyndig studerandes vårdnadshavares begäran ska en studerande befrias från undervisning i religionskunskap om undervisningen i huvudsak ges enligt ett religionssamfunds lära till vilket den studerande inte hör. Med religionssamfund avses vad som enligt religionsfrihetslagen (FFS 453/2003) är religionssamfund eller registrerat religionssamfund. Undervisning i livsåskådningskunskap ska ordnas då en studerande befriats från undervisningen i religionskunskap och den studerande eller en</p>	<p>24 §. Befrielse från undervisning På ansökan av den studerande eller den studerandes vårdnadshavare kan rektor av särskilda skäl befria den studerande från skyldigheten att delta i undervisning.</p>

<p>omyndig studerandes vårdnadshavare inte ordnar annan undervisning.</p>	
<p>39 §. Ledighet En skolas rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet.</p>	<p>25 §. Ledighet Rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet från skolan.</p>
<p>63 §. Studerandekår och studeranderåd De studerande vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium utgör var sin studerandekår. En studerandekår väljer ett studeranderåd för ett läsår. Studeranderådet ska främja studierna och studiesituationen inom Ålands gymnasiums skolor och kan i detta syfte till rektorn framföra förslag och avge utlåtanden samt kan ordna aktiviteter ägnade att stärka de studerandes samhörighet. Studeranderådet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande, 2) utser en studerande som ska ingå i skolans ledningsgrupp, 3) beslutar om antalet medlemmar i efterföljande studeranderåd samt 4) beslutar om sitt sammanträdes- och beslutsförfarande. <p>Studerandekårerna får årligen för sin verksamhet ett anslag som fastställs i Ålands gymnasiums budget.</p> <p><i>Bestämmelsen behöver ändras så att studerande i Ålands folkhögskola inkluderas</i></p>	<p>26 §. Studerandekår De studerande vid skolan utgör en studerandekår. Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan.</p>
<p>40 §. Hörande av studerande Skolan ska ge de studerande möjlighet att delta i utvecklandet av utbildningen samt höra dem innan beslut fattas i ärenden som gäller undervisningen eller som annars väsentligt inverkar på de studerandes ställning.</p>	
<p>1 §. Skolmåltid Varje arbetsdag ska en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande om inte <i>landskapsregeringen</i> av särskilda skäl beslutar annat.</p>	<p>17 §. Skolmåltid Varje arbetsdag skall en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande som följer den linjebundna undervisningen, om inte <i>direktionen</i> av särskilda skäl beslutar annat.</p>
<p>42 §. Skolhälso- och studerandevård</p>	<p><i>Inga bestämmelser om studerandevård. Enligt 30 § i landskapslag (2011:114) om hälso- och</i></p>

<p>De studerande har rätt till skolhälsovård. Skolhälsovården och annan studerandevård ska bedrivas förebyggande och befrämja god fysisk och psykisk hälsa hos de studerande. Skolan ska se till att de studerande ges information om den skolhälsovård och studerandevård som erbjuds dem.</p> <p>Studerande med funktionsnedsättning eller studerande i behov av särskilt stöd har i enlighet med vad som särskilt bestäms rätt till de biträdestjänster, andra undervisnings- och studerandevårdstjänster samt särskilda hjälpmedel som studierna kräver.</p>	<p><i>sjukvård ska ÅHS ordna studerandehälsovård för studerande på gymnasienivå och vid Högskolan på Åland, oberoende av de studerandes hemort.</i></p> <p>15 §. Övrig undervisning Vid skolan skall ges studiehandledning och stödundervisning. Dessutom kan specialundervisning ordnas vid skolan. Direktionen fastställer läroplaner för specialundervisningen.</p>
<p>43 §. Avgifter Undervisning som leder till examen i Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium är avgiftsfri för de studerande om inte annat följer av bestämmelserna i denna paragraf. Handledd praktik och läroavtal som ingår i denna utbildning kan bekostas av Ålands gymnasium i den omfattning som skolan beslutar.</p> <p>Ålands gymnasium kan uppbära en avgift för deltagande i studentexamen samt för deltagande i annan än i 1 mom. avsedd undervisning. Avgift för deltagande i studentexamen uppbärs med det belopp som i riket bestämts gälla för deltagande i sådan examen med stöd av rikets gymnasielag (FFS 629/1998). Enligt avtal och i enlighet med rikets särskilda bestämmelser därom kan Ålands gymnasium biträda med att uppbära en avgift för utbildning som ordnas i landskapet i enlighet med en i riket gällande läroplan, där de studerandes prestation bedöms av en riksmyndighet.</p> <p>Styrelsen beslutar om de avgifter som ska uppbäras för annan än i 1 mom. avsedd undervisning, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligrättsliga prestationer.</p>	<p>16 §. Avgifter Undervisningen vid studielinjerna skall vara avgiftsfri. För studieperioder utanför skolan och studieresor kan avgifter upptas.</p> <p>Direktionen beslutar utöver vad som föreskrivs i 1 mom. och 17 § om vilka prestationer, studiematerial och annat som är avgiftsbelagt och storleken på avgifterna med beaktande av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.</p>

<p>Om ÅF synkroniseras i ÅG bör bestämmelsen ändras så att folkskoleutbildning beaktas</p>	
<p>43a §. (2014/39) Avgifter för särskilda kostnader för valideringsprocessen En avgift ska uppbäras av en sökande part för validanders deltagande i ett valideringstillfälle. Avgiften bör omfatta faktiska kostnader för skolans särskilda insatser under valideringen och för intyg som certifierar en validands kunnande.</p> <p>En avgift kan uppbäras av en sökande part för kostnader som föranletts av en utbildningsgivares kostnader för att skapa en personlig valideringsplan, oavsett om det har lett till antagning av en validand eller inte. I 1 och 2 mom. avsedd avgift ska uppbäras av en enskild som har beviljats validering efter egen ansökan eller av arbetsgivaren, om den enskilde har beviljats validering efter arbetsgivarens ansökan om det.</p>	
<p>44 §. Studerande med hemkommun utanför landskapet Bestämmelser om grunder för beviljande av stöd till studerande finns i landskapslagen (2006:71) om studiestöd.</p> <p><i>Endast en informativ (icke-rättighetsgrundande) bestämmelse</i></p>	
<p>44a §. Validander Validander har inte rätt till studiesociala förmåner.</p>	
<p>45 §. Närmare bestämmelser om studiesociala förmåner Landskapsregeringen fastställer i landskapsförordning grunder för ersättning för skolskjuts, boende samt övriga studiesociala förmåner som studerande kan beviljas.</p> <p><i>Samma förmåner ska gälla för studerande, torde inte vara en stor förändring i sak</i></p>	<p>18 §. Boende Direktionen beslutar om de avgifter som uppbärs för boende vid skolan.</p> <p>19 §. Skolskjuts Direktionen fastställer i reglemente grunderna för ersättningar för skolskjuts.</p>
<p>6 §. Varning och avstängning Studerande som bryter mot bestämmelserna i 36 § 2 mom. och som trots rektors varning inte</p>	<p>23 § Studerandens skyldigheter</p>

<p>rättar sig kan av skolans ansvariga förvaltningsorgan på ett lärarkollegiums förslag avstängas för viss tid, högst ett år. Det ansvariga förvaltningsorganet kan besluta att avstängningen ska börja verkställas omedelbart. Innan beslut om avstängning tas ska den studerande och, i förekommande fall, omyndig studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.</p> <p>En studerande kan ges en skriftlig varning om denne gör sig skyldig till fusk, stör undervisning eller annars bryter mot ordningen i skolan. Om förseelsen är allvarlig eller om den studerande trots en skriftlig varning uppför sig olämpligt kan skolan besluta om avstängning för viss tid, högst ett år.</p> <p>En studerande som stör en lektionsundervisning kan förvägras rätt att delta i undervisningen för den tid som återstår av lektionen.</p> <p>En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst den återstående arbetsdagen om denne uppför sig så våldsamt eller hotfullt att undervisningen orimligt försvåras eller säkerheten äventyras för annan studerande eller person som arbetar eller vistas i skolan eller i därtill hörande verksamhet.</p> <p>En studerande som är föremål för rannsaking med anledning av brott kan för den tid som rannsakingen pågår avstängas från studierna, om det är motiverat med hänsyn till det brott som han eller hon misstänks ha gjort sig skyldig till eller omständigheter som har samband med detta.</p>	<p>(2 mom.) Studerande som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av rektor efter överläggning med lärarkåren avstängas för viss tid. Beslut om avstängning för längre tid än en månad skall underställas direktionen för fastställelse. Direktionen kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.</p>
<p>47 §. Disciplinärenden Innan ett beslut fattas enligt 46 § 2 eller 5 mom. ska den omständighet som hänför sig till beslutet och som åtgärden grundar sig på preciseras, den studerande höras samt annan nödvändig utredning göras som beslutet förutsätter.</p> <p>Innan en omyndig studerande blir föremål för en sådan disciplinär åtgärd som avses i 46 § 2 och 5 mom. ska vårdnadshavaren ges tillfälle</p>	<p>23 § Studerandens skyldigheter (3 mom.) Innan beslut om avstängning för längre tid än en månad fattas skall den studerande och, i förekommande fall, den studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärende.</p>

<p>att bli hörd. En omyndig studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra disciplinära åtgärder beslutas. Om en studerande förvägras undervisning ska skolan vid behov underrätta den sociala myndigheten i den studerandes hemkommun om detta. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 2 och 5 mom. ska utfärdas och beslutet registreras. Ett beslut om åtgärd enligt 46 § 3 och 4 mom. ska registreras.</p> <p>Ett beslut om avstängning av en studerande för en viss tid eller om uppsägning från skolans studerandeboende kan verkställas även om det överklagats, om skolan eller förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.</p> <p>Ett beslut om verkställighet av ett icke lagakraftvunnet beslut om avstängning för en viss tid och ett beslut om den tidpunkt då verkställigheten inleds ska fattas samtidigt.</p>	
<p>8 §. Avlägsnande av studerande</p> <p>Om en studerande inte rättar sig efter en uppmaning att avlägsna sig enligt 46 § 3 mom. har läraren eller berörd rektor rätt att avlägsna honom eller henne från klassrummet eller ett annat undervisningsutrymme, eller från en skoltillställning. Läraren eller berörd rektor har också rätt att avlägsna en studerande från skolans område, om den studerande inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon avstängts från undervisningen enligt 46 § 3 och 4 mom.</p> <p>Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom aktivt fysiskt motstånd, har läraren eller berörd rektor rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att få honom eller henne avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en helhetsbedömning av situationen kan anses vara försvarbara.</p> <p>Läraren eller berörd rektor kan i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Det är förbjudet att använda maktmedelsredskap för att avlägsna den studerande. Om läraren eller berörd rektor använt sig av maktmedel ska han eller hon</p>	

<p>lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till det ansvariga förvaltningsorganet eller annars till skolans ledning.</p> <p>Närmare bestämmelser om vad som är att anse som försvarligt användande av maktmedel finns i 4 kap. 6 § strafflagen (FFS 39/1889).</p>	
<p>49 §. Omhändertagande av föremål</p> <p>Rektorn eller en lärare får från en studerande omhänderta föremål som används på ett sätt som är störande för skolverksamheten eller som kan utgöra en fara för säkerheten i denna. Ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. ska återlämnas till den studerande senast vid den tidpunkt då skoldagen är slut för den studerande. Om den studerande vid upprepade tillfällen tagit med sig föremål som omfattas av 1 mom. eller om det med hänsyn till föremålets beskaffenhet finns särskild anledning att inte återlämna det, behöver dock inte föremålet lämnas tillbaka innan den studerandes vårdnadshavare har underrättats om omhändertagandet. Ett omhändertagande får inte bestå längre än till och med fjärde dagen efter verkställandet av omhändertagandet.</p> <p>Om ett föremål som har omhändertagits enligt 1 mom. kan antas bli förverkat enligt straff-, narkotika- eller annan tvångsmedelslagstiftning ska rektorn eller den som rektorn har bestämt skyndsamt anmäla omhändertagandet till polismyndigheten. Omhändertagandet får i dessa fall bestå tills frågan om föremålet ska tas i beslag har prövats av polisen.</p>	
<p>50 §. Åtal eller domstolsbeslut</p> <p>Under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid allmän domstol får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.</p> <p>Om en domstol har frikänt en studerande, får inte disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av en sådan omständighet som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär åtgärd.</p>	

<p>Om en domstol har dömt en studerande till straff eller har frikänt en studerande, får han eller hon inte av samma skäl ges en disciplinär åtgärd. En studerande kan dock avstängas för viss tid om det med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det är motiverat.</p>	
--	--

6. Personal

ÅG	ÅF
<p>Personalstruktur för ledning och ansvarsområden: 57–59 §</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förvaltningschef till vars ansvarsområden hör den allmänna förvaltningen, ekonomin, anställnings- och lönefrågor, fastighetskötsel och -förvaltning, informationsteknik, kvalitetssäkring av den administrativa verksamheten, marknadsföring och information. - 2 st rektorer med pedagogiskt lednings- och utvecklingsansvar, personal-, ekonomi- och budgetansvar i enlighet med vad som anges i reglementet samt beslutsrätt i rektorns ärenden - Förvaltningschefen och rektorerna ska verka för att gymnasiets personal-, budget-, fastighets- och internkommunikationsverksamheter bedrivs effektivt, författningsenligt och i överensstämmelse med gymnasiets uppdrag. <p><i>58 § behöver ändras om ÅF ska styras inom ÅG</i></p>	<p>Personalstruktur för ledning och ansvarsområden: 7 §</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rektor skall som pedagogisk ledare för folkhögskolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen av skolan. - Om skolan har en tjänst som biträdande rektor fungerar biträdande rektorn som prorektor. I annat fall utser landskapsregeringen efter att ha hört skolans direktion en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Prorektor är ställföreträdare för rektor. - I reglementet fastställs därtill detaljerade ansvarsområden för rektorn. Bland annat ska rektorn ansvara för att skolans verksamhet bedrivs utifrån den pedagogiska grundsyn som framgår av folkhögskolelagen och som tar sin utgångspunkt i folkhögskoletraditionen och de värden som det fria bildningsarbetet baserar sig på samt följa med och beakta den utveckling som sker inom området på nationellt, nordiskt och europeiskt plan, ansvara för skolans ekonomi och utrustning mm.
<p>Samarbetsformer för ledningen och lärarkollegium 60–62 §</p>	<p>Samarbetsformer för ledningen och lärarkollegium 8 §</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Rektorn för Ålands lyceum, rektorn för Ålands yrkesgymnasium och förvaltningschefen utgör en <u>samordningsgrupp</u> för Ålands gymnasium. Förvaltningschefen är samordningsgruppens ordförande. Styrelsen kan utse ytterligare medlemmar i samordningsgruppen. Samordningsgruppen ska organisera verksamheten så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt. - Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium ska var för sig ha en <u>ledningsgrupp</u>. I en ledningsgrupp ska ingå rektorn, företrädare för studerande, lärare och övrig personal samt dem som rektorn beslutar ska ingå i gruppen. Varje ledningsgrupp ska organisera verksamheten inom sitt ansvarsområde så att gymnasiets totala resurser samordnas och används optimalt. Rektorer kan organisera lärarna i ändamålsenliga lärarlag. - Ett <u>lärarkollegium</u> ska planera och utveckla undervisningen och övrig verksamhet inom sitt ansvarsområde samt behandla andra ärenden inom ansvarsområdet. En lärare tillhör ett lärarkollegium i den skola där läraren har merparten av sin undervisning. Ett lärarkollegium är beslutfört då minst hälften av medlemmarna är närvarande. <p><i>Om ÅF får en skild rektor i ÅG bör bestämmelserna ändras</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skolan ska ha ett <u>lärarkollegium</u> bestående av rektor, biträdande rektor, prorektor och de lärare som har minst åtta årsveckotimmar undervisning vid skolan. Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet. - Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande, eller då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver. Kollegiet är beslutfört då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 5 § 2 mom. iakttas.
<p>Tjänster 66 §</p> <ul style="list-style-type: none"> - I Ålands gymnasium ska finnas en tjänst som förvaltningschef, en rektor för Ålands lyceum och en rektor för Ålands yrkesgymnasium samt det antal tjänster som dessa ansvarsområden förutsätter. För rektorn ska finnas en ställföreträdare. - Vidare ska finnas det antal tjänster som lärare som Ålands gymnasiums studerandeantal och timantal 	<p>Tjänster 28 §</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vid skolan skall finnas en tjänst som rektor samt i den mån skolans studerandeantal och timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare. Vid skolan kan dessutom finnas en tjänst som biträdande rektor samt behövt antal övriga tjänster. - Folkhögskolan kan ha gemensamma tjänster med en eller flera av landskapets skolor. Lärare kan på det sätt som direktionen närmare beslutar

<p>förutsätter samt ett behövligt antal övriga tjänster.</p> <p><i>Bestämmelsen behöver ändras om folkhögskoleutbildningen ska handhas av egen rektor</i></p>	<p>fullgöra viss del av sin undervisningsskyldighet såsom lärare vid någon annan av landskapets skolor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Timplärare kan anställas för de timmar som det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster - Rektor kan dessutom anställa tillfällig personal
<p>Behörighetskrav 66 §:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Behörighetskrav för förvaltningschefen, rektorerna, lärare och andra tjänster bestäms i landskapsförordning. - Landskapsregeringen kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav. <p>Behörig som <u>rektor</u> vid Ålands gymnasium är den som har</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier vid universitet eller därmed jämförbar högskola, 2) behörighet som lärare inom berörd skolas utbildningsform, 3) slutfört studier i ledarskaps- och undervisningsförvaltning som ordnas vid ett universitet eller har på annat sätt inhämtad tillräcklig kännedom om förvaltning inom undervisningsväsendet, samt har 4) tillräcklig arbetserfarenhet av läraruppgifter och av ledarskap. <p>Rektor ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.</p> <p><i>Eventuellt behov av övergångsbestämmelse om nuvarande rektor inte uppfyller de krav för rektor som ställs i gymnasielagen</i></p>	<p>Behörighetskrav 32 §:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Landskapsregeringen fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten och biträdande rektorstjänsten. - Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet. - Landskapsregeringen och direktionen kan av särskilda skäl i ett enskilt fall medge undantag från fastställda behörighetskrav. <p>Enligt 20 § i reglementet är behörighetskraven för <u>rektor</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lämplig högskoleexamen - är behörig som lärare - är förtrogen med fritt bildningsarbete - har erfarenhet av ledarskap och förvaltning
<p>I gymnasieförordning regleras behörighetskraven för:</p>	<p>20 § i reglementet:</p> <p>Behörig som <u>lärare i linjeämnen</u> är den som har:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - lärare som ger ämnesundervisning - lärare som ger specialundervisning - lärare som ger yrkesämnesundervisning - lärare inom social-och hälsovård - studiehandledning - tillfälliga lärare <p><i>Det finns ett behov att harmonisera lärarbehörigheter mellan ÅG-ÅF. I gymnasielagen behöver tas in de behörigheter som gäller för ÅF-utbildning. Det finns också planer på en gemensam behörighetsförordning för hela utbildningssektorn på Åland.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - lämplig högskoleexamen eller annan examen på högsta utbildningsnivå - minst två års arbetserfarenhet inom ett område som motsvarar undervisningsuppgiften - av direktionen eller Ålands landskapsregering godkänd lärarutbildning <p>Behörig för tjänst som <u>lärare i allmänna ämnen</u> är den som har</p> <ul style="list-style-type: none"> - för uppgiften lämplig högskoleexamen - av direktionen eller Ålands landskapsregering godkänd lärarutbildning. <p>Behörighetskraven för övrig personal är för uppgiften lämplig utbildning och/eller erfarenhet.</p> <p>Direktionen fattar beslut om vilket studieområde och vilka erfarenheter som är lämpliga.</p> <p>För timlärare gäller samma behörighetskrav som för innehavare av motsvarande tjänst eller befattning. Rektor och lärare anställs först på ett provår. För övriga tjänster gäller 4 månaders provotid.</p>
<p>Språkrav:</p> <p>9 §. Lärares och studiehandledares språkkunskaper (gymnasieförordning) Lärare och studiehandledare ska i tal och skrift ha de kunskaper i svenska som behövs. Den anses ha de kunskaper i svenska som behövs som har</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) svenska som modersmål, 2) på svenska slutförd skolutbildning på gymnasienivå, 3) behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning och därvid har visat behövliga kunskaper i svenska, i enlighet med den svenska förordningen (SFS 1999:1421) om behörighetsbevis för lärare med utländsk utbildning eller har 4) visat minst goda kunskaper i svenska enligt bestämmelserna i förordningen om 	<p>Språkrav: <i>Inga fastställda språkrav</i></p>

<p>bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen (FFS 481/2003). Lärare som ger ämnesundervisning i svenska, och inte har svenska som modersmål, ska ha utmärkt förmåga att använda svenska språket i tal och skrift.</p> <p><i>Språkraven gäller även ÅF-lärare om undantag inte görs i lag (är det motiverat att göra undantag?)</i></p>	
<p>62 §. Lärarkollegium En lärare tillhör ett lärarkollegium i den skola där läraren har merparten av sin undervisning. Ett lärarkollegium ska planera och utveckla undervisningen och övrig verksamhet inom sitt ansvarsområde samt behandla andra ärenden inom ansvarsområdet. Ett lärarkollegium är beslutfört då minst hälften av medlemmarna är närvarande.</p>	<p>8 §. Lärarkollegium Till lärarkollegiet hör rektor, biträdande rektor, prorektor och de lärare som har minst åtta årsvekotimmars undervisning vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande, eller då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver. Kollegiet är beslutfört då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 5 § 2 mom. iakttas. Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.</p> <p>Reglemente: Lärarkollegiet ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - medverka till att skapa en positiv skolmiljö - bedöma hur studerande lever upp till skolans krav på aktivt deltagande i undervisning och övrig verksamhet och vidta behövliga åtgärder när så krävs - besluta om intyg över genomgången kurs - göra upp förslag till skolans ordningsregler - avgöra disciplinära ärenden samt vid behov göra framställningar som kollegiet finner behövliga för att främja undervisningen - behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet

Bilaga 5

Sammanställning av resultat från hörande

Arbetsgruppen har hört följande sakkunniga:

Rektor Gitte Holmström, Ålands yrkesgymnasium

Undervisningsråd Annika Bussman, Undervisnings- och kulturministeriet, Finland

Rektor Lena Johansson, Utbildning Axxell, Ab

Förtroendeman Kimmo Mattsson, Akava

Förtroendeman Jana Ekeboom, Ålands fackskollärare

Förtroendeman Ann-Christin Dahlblom – Mattsson, Akava

Rektor Marcus Koskinen – Hagman, Ålands lyceum

Avdelningsjurist Laura Korpi, utbildnings- och kulturavdelningen

Resultat från hörande:

1. Organisation och förvaltning

- Smidigare om skolorna på gymnasialstadiet är i samma organisation
- Folkhögskolan är en mera sårbar organisation eftersom det mesta hänger på rektorn. Det finns många personer inom myndigheten Ålands gymnasium som bistår rektorerna.
- ÅYG är en sammanslagning av 5 olika skolor som är utspridd i många lokaler. Det finns fortfarande kulturskillnader kvar ännu trots att det gått 12 år sedan sammanslagningen.
- Om folkhögskolan skulle bli en del av ÅYG så skulle den lätt försvinna på samma sätt som smågruppsundervisningen och yrkesträningsprogrammet inom ÅYG som försvinner i den stora massan. Det är bättre att Folkhögskolan fortsätter som egen skola parallellt med ÅL och ÅYG. Det blir tre separata skolor inom myndigheten, då behåller man det unika i oss alla tre och folkhögskolan kan fortsätta med fri bildning. Skolorna skulle då ha samma styrelse och folkhögskolan skulle ha en egen ledningsgrupp lika som de två andra.
- Krävs en stark vilja för att det ska fungera. Blir fort en ekonomisk fråga om inte intresse finns.
- Förtroendemännen befarar att administrationen kommer att växa ytterligare och att det går ut över lärarna och undervisningen.
- det behöver finnas representanter från Ålands folkhögskola i styrelsen och ledningsgruppen
- lärarna på folkhögskolan kommer att bli en liten minoritet inom Ålands gymnasium.
- Helt andra frågor som skulle komma till styrelsen och ledningsgrupp. Behöver finnas kompetens.
- Risk med mera administration om det krävs att alla policydokument och liknande ska skrivas om.
- Att införa folkhögskolan i myndigheten Ålands Gymnasium behöver tacklas på ett annat sätt än när man bildade Ålands gymnasium, då många skolor med olika kulturer slogs ihop.

2. Skolornas uppdrag

- En vinst som framförs är att Ålands yrkesgymnasium utbildar till något (ett yrke) men Folkhögskolan utbildar till någon (att utvecklas som person). Dagens unga behöver få lära sig att både bli någon och något samtidigt.
- Det är viktigt att behålla den fria bildningen på folkhögskolan. I yrkesinstitutet Axxell i riket tog man över flera folkhögskolor och det bestämdes att folkhögskolorna skulle ha yrkesutbildning. Det är inte bra för folkhögskolefilosofin. Det blev inte bra på Axxell. Fria bildningstänket

försvann. Yrkesutbildningen är mera styrd till lagar och styrdokument och folkhögskolorna hade fri bildning. Folkhögskolorna "drunknade" i yrkesutbildningen i Axxell

- I Axxell kostade det att gå i folkhögskolorna men yrkesutbildningen var gratis
- Viktigt att ta i beaktande att Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola har olika uppdrag. "folkhögskolan är ett kulturarv som står på spel".

3. Samarbetsmöjligheter

- Det är lättare att lyckas med samarbete till exempel som gemensamma projekt. Man har haft många goda idéer som strandat på grund av tidsbrist.
- Folkhögskolorna i Finland har inriktat sig på utbildning för invandrare, läropliktsutbildning och förberedande utbildning (HUX), exempel Kronoby folkhögskola Kvarnen.
- Gör en analys av utbildningsbehovet och vad som passar in.
- Det krävs att man har klara tydliga mål och en specifik målgrupp
- Det skulle vara bra med ett samarbete kring de elever som är sena och behöver få hjälp och elever med annat modersmål än svenska.
- Externa studieavsnitt på Ålands lyceum kunde vara kurser på Ålands folkhögskola. Handens kunskap skulle vara viktigt att få in i lyceet.

4. Personal och tjänster

- Skolorna följer i dagsläget olika tjänstekollektivavtal. Folkhögskolan ingår i undervisningssektorns tjänstekollektivavtal och Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium följer årsarbetstidsavtal för Ålands gymnasium.
- Ska skolorna ha gemensamt läraravtal eller fortsätta med olika? På yrkesinstitutet Axxell hade de tre olika avtal. Det ledde till att man såg snett på varandra. Till exempel i nuvarande avtal på Åland har lärarna på folkhögskolan 36 veckor och lärarna på ÅG har 40 veckor. Det blir orättvist. Bra om man har lika långa läsår och samma semestertider.
- Lärarna inom fri bildning i Axxell hölls ganska skilt från de andra vilket ledde till en isolering. Bättre att i högre grad blanda lärares kompetens.
- Det utreddes 2016 om lärarna på Ålands folkhögskola kan flyttas över till årsarbetstidsavtalet och man konstaterades då att det inte var möjligt på grund av bland annat:
  - o i årsarbetstidsavtalet är en lektion 60 minuter och i folkhögskolan är en lektion 45 minuter. Och man räknar 45 minuters lektion x 1,5 h för att få total arbetstid
  - o det är olika antal veckor i läsåret
- Att ha skilda avtal ställer till det, bland annat vilken lön får en lärare om man är anställd på Ålands folkhögskola och undervisar på Ålands yrkesgymnasium. Det är viktigt att alla sådana frågeställningar klagas in innan om man går in för ett gemensamt avtal.
- Det är svårt att se att det skulle fungera med två avtal om man ska ha samma lag.
- Om man tänker börja samarbeta behövs samma avtal men om det bara görs för att underlätta administration så kan man fortsätta med två avtal.
- Man behöver titta på om det finns underlag för en lärare på folkhögskola att ha 1 600 timmar.
- Om myndigheten Ålands folkhögskola upphör så skulle lektoraten flyttas över automatiskt men inte timlärare. Det är viktigt att alla timlärare får tydlig information i god tid om att de inte överförs automatiskt.
- I nuvarande avtal har timlärare rätt till reseersättning när man åker ut till folkhögskolan.
- Det behöver finnas en egen skrivning i Ålands gymnasiums avtal om övergångsbestämmelser behörighetsfrågor behöver ses över.

5. Lagstiftningsmässiga åtgärder

- LR:s roll gentemot Ålands folkhögskola har inneburit betydligt mindre styrning än gentemot Ålands gymnasium, det är praktiskt /lagtekniskt utmanande att reglera om bägge i samma lag om LR:s roll gentemot utbildningsarrangören ska fortsatt vara olika. Till vissa delar kan det vara möjligt, exempelvis gällande godkännande av läroplaner och kursverksamhet men oaktat kommer samorganiseringen att ha konsekvenser för landskapsregeringens myndighetsstyrning över Ålands folkhögskola.
- Hur förverkliga båda utbildningsformerna i samma lag där utbildningen vid Ålands gymnasium är detaljstyrd och utbildningen vid Ålands folkhögskola av tradition betydligt friare? Eventuellt möjligt att införa folkhögskoleutbildningen i eget kapitel i nuvarande gymnasielag, detta innebär dock ändringar även i gymnasielagen (bland annat kapitel 4). Det är inte önskvärt att båda lagarna bibehålls med tanke på att lagstiftningen ska vara tydlig för medborgarna.
- Om Ålands gymnasiums förvaltningsmodell ska gälla betyder det att folkhögskolan ska bli en del av Ålands gymnasium och för verksamheterna finns bara en styrelse vars krav framgår av nuvarande lagstiftning. Ska utbildning vid folkhögskolan ledas av en egen rektor eller ska någon av rektorerna axla ansvaret, oavsett behöver detta regleras i lag.
- Det finns bestämmelser också i kapitel 3 som berör bedömning och examina i gymnasielagen som behöver ändras. Det kan också regleras skilt om bedömning för folkskolestudier.
- Ålands folkhögskola saknar registerföringsskyldighet.
- Notera att i lagen anges att sökande ska få ett antagningsbeslut. Beslutet ska uppfylla de krav som anges i den åländska förvaltningslagen samt innehålla anvisning om att söka rättelse. Genom lag kan det vara möjligt att avvika från de krav som ställs i förvaltningslagen, så har dock inte gjorts i gymnasielagen (jmf 43 § 2 mom. i rikets yrkesutbildningslag).
- Det finns ingen definition på studerande i ÅF:s lag.
- Bestämmelsen gällande studerandekår och studeranderåd behöver ändras så att studerande i Ålands folkhögskola inkluderas.
- Inga bestämmelser om studerandevård i Ålands folkhögskolas lag. Enligt 30 § i landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård ska ÅHS ordna studerandehälsovård för studerande på gymnasienivå och vid Högskolan på Åland, oberoende av de studerandes hemort.
- Om Ålands folkhögskola synkroniseras i Ålands gymnasium bör bestämmelsen om avgifter ändras så att folkskoleutbildning beaktas.
- Om Ålands folkhögskola får en skild rektor i Ålands gymnasium bör bestämmelserna ändras i paragraferna om samarbetsformer för ledningen.
- Bestämmelsen i § 66 Tjänster behöver ändras om folkhögskoleutbildningen ska handhas av egen rektor.
- Eventuellt behov av övergångsbestämmelse om nuvarande rektor inte uppfyller de krav för rektor som ställs i gymnasielagen.
- Det finns ett behov att harmonisera lärarbehörigheter mellan Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola. I gymnasielagen behöver tas in de behörigheter som gäller för folkhögskoleutbildning. Det finns också planer på en gemensam behörighetsförordning för hela utbildningssektorn på Åland. Språkraven gäller även folkhögskolans lärare om undantag inte görs i lag (är det motiverat att göra undantag?)
- Om samarbete ska fungera på bästa sätt så kan man inte ha två olika lagar. Det är bättre att sätta in folkhögskolan i gymnasielagen i ett eget kapitel och då behöver lagen benämnas på annat sätt, till exempel:
  - Lag om utbildning på gymnasienivå
  - Lag om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.